

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
Fakultet for miljøvitenskap og naturforvaltning

2022

ISSN 2535-2806

MINA fagrapport 78

Faguttrykk i norske bøker og aviser for måter å drive skogbruk på, 1920-2019

Lars Helge Frivold

Frivold, L. H. 2022. **Faguttrykk i norske bøker og aviser for måter å drive skogbruk på, 1920-2019.** – MINA fagrapport 78. 53 s.

Ås, oktober 2022

ISSN: 2535-2806

RETTIGHETSHAVER

© Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)

Publikasjonen kan siteres fritt med kildeangivelse

TILGJENGELIGHET

Åpen

PUBLISERINGSTYPE

Digitalt dokument (pdf)

KVALITETSSIKRET AV

Forskningsutvalget, MINA, NMBU

OPPDRAKSGIVER

FORSIDEBILDE

Hebekkskogen, Ski. Foto: Lars Helge Frivold

NØKKEWORD

Terminologi, skogbrukshistorie, skogskjøtsel, skogstrukturer

KEY WORDS

Terminology, forestry history, silviculture, forest structures

Lars Helge Frivold (lars.frivold@nmbu.no): Fakultet for miljøvitenskap og naturforvaltning, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Ås.

Utdrag

Formålet med dette arbeidet er (1) å gi innsikt i hvilke faguttrykk som har vært brukt i Norge de siste hundre år for skogbruk som skaper henholdsvis enetasjet og to-/fleretasjet skog, og (2) å bidra med en bakgrunn for å velge hensiktsmessig terminologi i dag. Jeg har undersøkt frekvensen av ni begrepspar i et materiale på 553 000 bøker og 3,1 millioner aviser fra hundreårsperioden 1920–2019 i Nasjonalbibliotekets digitale samling. Tidsskriftene er utelatt fordi for få av fagtidsskriftene for skogbruk hittil er digitalisert. For første og siste forekomst av hvert begrep har jeg gjengitt et sitat for å vise sammenhengen begrepet ble brukt i, og presentert hvem som skrev det. I tillegg har jeg gjort en subjektiv vurdering av hvert begrep og begrepspar, og laget en samlet diskusjon til slutt.

Abstract

The present work aims (1) at providing an insight in professional terms authors have used in Norway during the last hundred years for forest management that creates one-storied and two- or multi-storied forests, respectively, and (2) at supplying a background for choosing a suitable terminology for today. I surveyed the frequency of nine Norwegian conceptual pairs in a material of 553.000 books and 3.1 million newspapers from the period 1920–2019 in the digitalized collection of the National Library of Norway. I excluded periodicals because the digital collection of forestry periodicals is still too incomplete. For the first and last occurrence of each concept, I added a quotation showing the context and made a brief presentation of the author in question. Further, I made a subjective assessment of each concept, and an overall discussion in the end.

Forord

Dette arbeidet er et sidespor fra et langsiktig prosjekt om *skogbruk og friluftsliv i Osloomarka gjennom tidene – harmoni og konflikter*, som konservator Elisabet Sveingar Amundsen ved Norsk Skogmuseum og jeg arbeider med. Det prosjektet skal munne ut i en bok med norsk som hovedspråk. Målgruppen for boka er personer som er interessert i skogbruk, friluftsliv og/eller lokalhistorie, og som kan ha utbytte av å lese en tekst på vitenskapelig nivå.

Da kan det være greit å ha en fast, forståelig og verdinøytral terminologi for å forklare gamle (og nye) faguttrykk.

Sidesporet ble i lengste laget, men jeg håper likevel det kan være av interesse å vite hvilke ord ulike forfattere har satt på ulike måter å drive skog på i de siste hundre årene. I beste fall kan det bidra til å gjøre et bevisst valg, i tillegg til å gi en historisk innsikt. Takk til professor Andreas Brunner for kritiske og konstruktive kommentarer til et tidligere utkast.

Ås, 28.09.2022

Lars Helge Frivold
/førsteamanuensis emeritus

Innhold

Utdrag	3
Abstract	3
Forord	4
1. Innledning.....	6
2. Materiale og metoder	8
3. Resultater og diskusjon	10
3.1 Ord for skogbruk som skaper enetasjet skog.....	10
3.1.1 Ensalderskogbruk	10
3.1.2 Jevnalderskogbruk.....	12
3.1.3 Likealderskogbruk, samalderskogbruk.....	13
3.1.4 Kulturskogbruk	16
3.1.5 Industriskogbruk.....	18
3.1.6 Bestandsskogbruk.....	20
3.1.7 Flateskogbruk	23
3.1.8 Flatehogstskogbruk, hogstflateskogbruk	25
3.1.9 Skogbruk basert på åpne hogster.....	27
3.2 Ord for skogbruk som skaper toetasjet eller fleretasjet skog.....	31
3.2.1 Uensalderskogbruk.....	31
3.2.2 Ujevnaalderskogbruk.....	32
3.2.3 Fleralderskogbruk.....	34
3.2.4 Naturskogbruk	36
3.2.5 Plukkhogstskogbruk.....	38
3.2.6 Bledningskogbruk.....	41
3.2.7 Flatefritt skogbruk	43
3.2.8 Kontinuitetsskogbruk	45
3.2.9 Skogbruk basert på lukkede hogster	47
3.3 Begrepspar basert på betegnelsene i kapittel 3.1 og 3.2.....	50
4. Oppsummering og konklusjon	52

(Referanser er ført inn som fotnoter)

1. Innledning

Måten å drive skogbruk på, preger skoglandskapet. Dette gjelder ikke minst hvordan skog blir bygget opp, *skogarkitekturen*. En viktig del av skogarkitekturen (eller skogstrukturen) er hvordan skogen er oppbygget i høyden, i vertikal retning – om den består av en eller flere etasjer med trekroner.¹ Dette har betydning for skogens økosystemtjenester, og dermed også for folk som har økologiske, økonomiske, sosiale, og/eller kulturelle interesser i skog.²

En skogbruksmåte omfatter blant annet en eller flere former for foryngelseshogster (hogstformer).

Hogstformer som *snauhogst* og *frøtrestillingshogst* gir klare brudd i kontinuiteten av kronedekket over tid, og tar som regel sikte på å oppnå enetasjet skog i neste generasjon. Motsatt er *bledningshogst*, som tar sikte på å oppnå en skogarkitektur som til enhver tid er fleretasjet på samme sted.

Ved *gruppehogst* hogges flater på opptil et par-tre dekar, som kan utvides når foryngelsen har etablert seg med frø fra kantene. Ved *skjermstillingshogst* settes det igjen et antall skjermtrær på et større areal som både skal produsere frø, gi ly for foryngelsen, og selv produsere trevirke inntil skjermen blir avviklet, noe som gjerne skjer i flere omganger.

Hvis det går kort tid mellom hver utvidelse av gruppehogst-flatene, eller kort tid mellom hver hogst av skjermtrær, kan neste tregenerasjon bli forholdsvis enetasjet, etter noen år med uregelmessig struktur.³ Hvis skjermforyngelsen skjer over en periode på for eksempel 30 år, vil skogstrukturen være to- eller fleretasjet gjennom godt og vel en tredel av omløpstiden. Dersom skjermen ikke blir for regelmessig avviklet og noen skjermtrær får stå videre, kan resultatet bli mer varige strukturer med flere etasjer i gruppevis blanding.⁴

For disse og andre hogstformer vises ellers til lærebøkene. Også tynningshogster påvirker skogarkitekturen, men de er ikke med i denne undersøkelsen.

Den tradisjonelle skogbruksmåten i Norge var *måldiameterhogst* i form av et høstingsbruk hvor man tok ut trær av visse dimensjoner og kvaliteter der det var mulig å komme til dem og i beste fall håpet på naturlig foryngelse. Etter hvert ble dette ansett som faglig uforsvarlig, og med skogvernloven av 1932 ble det ikke lenger tillatt.

Da de første norske skogekspertene vendte hjem med skogutdannelse fra Tyskland midt på 1800-tallet, hadde de med seg ideen om at *flatehogst* og *enetasjet* skog var best egnet for å

¹ Agnar Barth, 'Vort skogbruks fremtidslinjer', *Tidsskrift for Skogbruk* 34 (1926): 152–230, 153.

² Lars Helge Frivold, 'Fra gagn og ugagn til økosystemtjenester: om flerbruk av skog', *INA Fagrapport* nr. 24 (2014): 1–35, 14–16, 18–23.

³ Se for eksempel: H. Dalene, *Kort skogbrukslære*, Oslo: Fabricius, 55–56; Ola Børset, *Skogskjøtsel II: Skogskjøtselens teknikk*, Oslo: Landbruksforlaget, 1986, 69–82.

⁴ Barth, 'Vort skogbruks fremtidslinjer', 154–156, jfr. Skogsstyrelsen, 'Hyggesfritt skogsbruk: Skogsstyrelsens definition', rapport 2021/8, 30, <https://www.skogsstyrelsen.se/globalassets/om-oss/rapporter/rapporter-2021202020192018/rapport-2021-8-hyggesfritt-skogsbruk---skogsstyrelsens-definition.pdf> (sett 2022-05-10).

produsere store mengder trevirke i ordnede former og på varig basis. De fleste innså at dette bare unntaksvis var realistisk i skogstrøkene i Norge, hvor tømmerprisene var lavere, atkomsten vanskeligere og tilgangen på arbeidskraft i barmarksesongen mer begrenset enn i Tyskland. Ved begynnelsen av 1900-tallet mente de fleste norske skogeksperter at *to- eller fleretasjet skog med naturlig foryngelse* var mer hensiktsmessig, i samsvar med nye ideer i mellomeuropeisk skogbruk.

På 1920-tallet vokste det fram en opposisjon mot dette synet. Den styrket seg på 1930-tallet. Ledende krefter ved det nye Skogforsøksvesenet mente velpleiet *enetasjet* skog var det som best kunne tilfredsstille behovene til treforedlingsindustrien, og skogavdelingen i Landbruksdepartementet lyttet mer til dem enn til de eldre professorene på Landbruks-høgskolen. Svært høye tømmerpriser på 1950-tallet satte fart i overgangen til slikt skogbruk, godt hjulpet av veiledning og tilskudd fra staten. Mekaniseringen som fulgte, favoriserte denne utviklingen. Tilvekst og stående skogforråd økte mye, slik tilhengerne hadde spådd. Hva som ville skjedd hvis den motsatte retningen hadde vunnet, vil vi aldri få vite.

Tømmerprisene sank igjen fra midt på 1960-tallet. Som følge av konflikter mellom skognæring og friluftsliv/naturvern, ble prinsippet om flerbruk tatt inn i skogbruksloven i 1976. Ordninger med miljøsertifisering av tømmer og treprodukter kom i stand omkring år 2000.⁵ Helt nylig er det blitt seriøs etterspørsel fra skognæringen etter kunnskap om alternativer som kan lede mot to- og fleretasjet skog, gjerne med naturlig foryngelse.

Hva skal en kalle skogbruk som leder mot den ene eller andre typen skogarkitektur? Uheldig valg av faguttrykk kan forstyrre budskapet man vil formidle.

Målet med denne undersøkelsen er å bidra med en bakgrunn til å kunne velge hensiktsmessige ord for skogbruk som skaper henholdsvis *enetasjet* og *to- eller fleretasjet* skog.

Middelet er å finne frekvensen av slike faguttrykk i norske bøker og aviser i hundreårsperioden 1920–2019, samt hvordan de brukt og av hvem første og siste gang de forekommer – ved hjelp av de elektroniske ressursene på Nasjonalbiblioteket. Høy frekvens betyr ikke nødvendigvis at et uttrykk er godt. Derfor gjør jeg også en subjektiv vurdering av faguttrykkene.

Så vidt jeg vet har ingen undersøkt skogfaglige uttrykk med slikt materiale tidligere.

⁵ Lars Helge Frivold og Asbjørn Svendsrud, 'State Forestry in Norway', s. 201–247 i K. Jan Oosthoek og Richard Hözl, *Managing Northern Europe's forests: Histories from the Age of Improvement to the Age of Ecology*, New York and Oxford: Berghahn, 2018.

2. Materiale og metoder

Nasjonalbiblioteket startet arbeidet med å digitalisere hele samlingen sin i 2006 og regner med å bli ferdig etter 20–30 år.⁶ Skannearbeidet pågår døgntilgjengelig ved Depotbiblioteket i Mo i Rana.⁷ Per medio juni 2022 har de digitalisert seks hundre tusen bøker, fire millioner aviser og hundre tusen tidsskrifter, og gjort dem tilgjengelige på nettsidene. Man kan søke både på enkeltord og setningsdeler i dette store materialet. Enkeltsøkeord kan trunkeres, for eksempel gir bestandsskogbr* treff på både bestandsskogbruk, bestandsskogbruket og bestandsskogbrukets. Man får da opp alle de digitaliserte objektene søkemotoren treffer søkeordet i, og en liste over antall objekter med treff i per utgivelsesår, gruppert på enkeltår, på femårsperioder eller hele tiår.

Tekstene fra digitaliseringen inneholder mye mer enn bare ordene, setningene og avsnittene. De inneholder blant annet også posisjonskoordinater til hvert eneste ord, samt orddelingsinformasjon og annen tegnsetting der ord er splittet over flere linjer. Søkemotoren, *Elasticsearch*, er konfigurert etter avveininger mellom presisjon og hastighet. Den opptrer litt forskjellig etter som søket omfatter alle de digitaliserte objektene (som er millionvis) eller om det søkes innen ett enkelt objekt.⁸

Jeg har valgt å begrense materialet til bøker og aviser fra hundreårsperioden 1920–2019. Dette har flere årsaker. Rettskrivingsreformen av 1917 brakte stavemåtene nokså nært de som har vært brukt senere.⁹ Det gir færre varianter av samme ord å søke på enn om en skulle gått lenger tilbake i tid. I 1920 var frakturskriften helt erstattet av antikvaskriften som brukes i dag. Min erfaring er at søkemotoren er minst treffsikker i avistekst som ble satt med slitte typer i frakturskrift og trykket på tynt papir.

Med denne begrensingen består materialet av 553 000 bøker og 3,1 millioner aviser.¹⁰

Det er uheldig at jeg ikke har tatt med fagtidsskriftene. Jeg gjorde det valget fordi de fleste fagtidsskriftene i skogbruk ennå ikke er digitalisert. Unntaket er *Skogeieren*, men også for den mangler fortsatt flere av årgangene. Å søke etter ord manuelt i mange hundre papirutgaver av skogsbrukstidsskrifter, ville tatt for lang tid.

Med «bøker» menes det som Nasjonalbiblioteket har definert som bøker i den digitale samlingen. Her forekommer også noen forskningsrapporter, masteroppgaver og særtrykk av tidsskriftartikler. Antall treff i «aviser» kan bære preg av at samme innlegg eller pressemelding er tatt inn i mange aviser. I noen åpenbare tilfeller har jeg påpekt dette i resultatene.

Alle uthevelser med **fet skrift** er gjort av meg.

⁶ Nasjonalbiblioteket, 'Digitalisering', <https://www.nb.no/om-nb/digitalisering/> (sett 2022-06-14).

⁷ Kultur- og likestillingsminister Anette Trettebergstuen, muntlig, 2022-04-22.

⁸ Jørgen Schyberg (Nasjonalbiblioteket) til Elisabet Sveingar Amundsen (Anno Museum), e-poster datert 2022-06-15 og 2022-08-04.

⁹ Lars S. Vikør, 'Rettskrivingsreforma av 1917', *Store norske leksikon* på snl.no, https://snl.no/Rettskrivingsreforma_av_1917 (sett 2022-06-13).

¹⁰ Søk på nb.no utført 2022-06-14, med tomt søkefelt og begrenset til perioden 01.01.1920–31.12.2019.

Jeg har søkt på ord i de tre variantene bokmål, konservativt bokmål og nynorsk. Særlig i eldre typografi forekommer det at uthevelser er satt med `s p e r r e t s k r i f t`. For å finne slike, bør man skrive inn vedkommende ord med sperret skrift i søkefeltet, satt i anførselstegn. Det har jeg ikke gjort, men en test ved å søke på «s k o g b r u k» tyder på at jeg ikke gikk glipp av relevante ordsammensetninger i materialet av den grunn.

Noen forekomster av ordene kan ha unnsloppet søkemotoren. Digitaliseringsarbeidet ved Nasjonalbiblioteket er dessuten ikke ferdig. Ordene kan ha vært brukt i materiale som ennå ikke er søkbart. Antall treff bør likevel gi en indikasjon på frekvensen av ordet over tid.

Nasjonalbiblioteket tilbyr mulighet for å lage *n-gram* som gir totalfrekvenser og relative frekvenser av ord over år i det digitaliserte materialet.¹¹ Dette har jeg forsøkt, men fant at programmet har vanskelig for å fange opp så sjeldne ord som flere av de skogbruksuttrykkene jeg ønsker å finne frekvensen av (per april 2022). Derfor har jeg brukt den vanlige søkemotoren.

¹¹ Nasjonalbiblioteket: Språkbanken, 'N-grammer fra NBdigital 2021', <https://www.nb.no/sprakbanken/ressurskatalog/oai-nb-no-sbr-70/> (sett 2022-06-13).

3. Resultater og diskusjon

3.1 Ord for skogbruk som skaper enetasjet skog

3.1.1 Ensalderskogbruk

Søkeord: enalderskogb*, einalderskogb*, ensalderskogb*, einsalderskogb*

Dato: 2022-05-02

Antall treff

År	Bøker	Aviser
1920–1929	1	1
1930--1939	2	6
1940--1949	2	12
1950--1959	2	3
1960--1969	2	3
1970--1979	5	1
1980--1989	3	-
1990--1999	8	-
2000--2009	5	-
2010–2019	-	-
Sum 1920–2019	30	26

Bøker 1920–2019

Første treff **1926** i KAASAS *Skogbrukslære*:

«Det er uråd å sette op noen bestemte tall for trekapitalens størrelse. ... For det første forstår vi at i **ensalderskogbruken** vil alderen spille en stor rolle. Når plantene er små, har vi et stort stammeantall med liten kubikkmasse på flateenheten. Eftersom trærne blir eldre, vil stammeantallet minke på grunn av tynningene, men samtidig vil kubikkmassen øke fordi det enkelte tre får større kubikkinnhold.»¹²

JOHANNES KAASA (1895–1980) var forstkandidat fra NLH 1921. Han var skogbrukslærer ved Telemark landbruksskole 1922–1943, ved Buskerud landbruksskole 1943–1945, og bestyrer ved Evenstad skogsskole til 1951 da han ble statens skogforvalter i Solør-Romerike.¹³

¹² J.H. Kaasa, *Skogbrukslære*, Oslo: Aschehoug, 1926, 195.

¹³ *Norske forstkandidater 1853–1953*, Oslo, 1954, 58; A.S., 'Johannes Kaasa til minne', *Glåmdalen* 55.30, 1980-02-05, 19.

Siste treff **2008** i en oppdragsrapport fra Skog og Landskap (nå: NIBIO) om opptak og utslipp av CO₂ i skog:

«Bledningshogst er vurdert til ikke å være et realistisk alternativ til **ensalderskogbruket** når det gjelder å øke karbonbinding i skog.»¹⁴

Forfattere av rapporten er dr. scient. PETTER NILSEN (1953–), dr. scient. KÅRE HOBELSTAD (1939–) og PhD NICHOLAS CLARKE. De to første er skogbruksutdannet ved NLH og var i 2008 henholdsvis tilknyttet Skog og landskap og NLH Institutt for skogfag. CLARKE har doktorgrad i kjemi fra Stockholm 1994 og arbeider siden 1996 ved nåværende NIBIO (den gang Skog og landskap).

Aviser 1920–2019

Første treff **1925** i *Eidsvold Blad*, i en artikkel av skoginspektør OVE HASLUND:

«Der vokset efterhaanden op en ung slegt av forstmænd utdannet helt paa national grund, som villig tok fat paa studiet av vore skoge. De undersøkelser, som i den senere tid er foretat av en række av disse, taler et tydelig sprog om den interesse og det arbeide disse har nedlagt for at komme tilbunds i kjendskapet til vore skoge, deres tilstand og de hugstmaater, som lettest kan bringe dem op i produktion. Disse undersøkelser har hos en række skapt den overbevisning at plukhugsten ikke fortrinsvis kan skaffe os den reproduktion og produktion som **ensalderskogbruket** med sine større og mindre flateforyngelser eftersom forholdene tilsier.»¹⁵

OVE GULDBERG HØEGH HASLUND (1886–1957) var skogbrukskandidat fra NLH 1911. Haslund var ansatt ved Mathiesen, Eidsvold Værk det meste av sitt yrkesliv, som skoginspektør 1921–1936 og som skogsjef 1936–1952.¹⁶

Siste treff **1987** i *Varingen*, i et intervju med forstkandidat HANS WITH:

«Om seg selv forteller With at han kom ut i arbeidslivet som forstmann i en brytningstid i skogbruket. Våre fremste forskere var kommet fram til at **ensalderskogbruk**, som innebærer flatehogst, er den avgjort beste driftsmåten. I dag er dette synet praktisk talt enerådende. Men forskerne i det norske skogforsøksvesen som lanserte ideen, kom ut i en veritabel storm.»¹⁷

¹⁴ Petter Nilsen, Kåre Hobbestad og Nicholas Clarke, 'Opptak og utslipp av CO₂ i skog: Vurdering av omløpstid, hogstmetode og hogstfredning for CO₂-binding i jord og trær', *Oppdragsrapport fra Skog og landskap* 06/2008, upaginert side (sammendraget).

¹⁵ Ove Haslund, 'Striden om vort skogbruk', *Eidsvold Blad* 25.91, 1925-08-10, 1.

¹⁶ *Norske forstkandidater 1853–1953*, Oslo, 1954, 89.

¹⁷ 'Hans With 75 år', *Varingen* 33.47, 1978-06-20, 3.

HANS BRUNHORST RAVN WITH (1903–1997) var skogbrukskandidat fra NLH 1929. Han var brukseier til Rotnes Bruk i Nittedal. I tillegg drev han familiens skoger i Etnedal og Nordre Land.¹⁸

Diskusjon

Ensalderskogbruk er et greit uttrykk som ikke krever store forkunnskaper for å forstås, men man bør vite at det er rom for en viss aldersvariasjon (for eksempel +/- 20 år) mellom trærne i et ensaldret bestand, og at ensaldret skog ikke nødvendigvis alltid er enetasjet. Ordet kan staves på flere måter. Forekomsten i materialet var spredt, og betegnelsen synes å være gått ut av bruk.

3.1.2 Jevnalderskogbruk

Søkeord: jevnalderskogb*, jamnalderskogb*

Dato: 2022-04-25

Antall treff

År	Bøker	Aviser
1920--1929	-	2
1930--1939	-	2
1940--1949	1	1
1950--1959	-	5
1960--1969	-	-
1970--1979	-	-
1980--1989	-	-
1990--1999	-	-
2000--2009	-	-
Sum 1920–2019	1	10

(Søk på jamnalderskogbruk gav ingen treff).

Bøker 1920–2019

Første og eneste treff **1945**, i BØHMERS *Skogtaksasjon*, lærebok for skogskolene:

«Som det forstås av dette, er hogstklassesystemet egentlig bundet til **jevnalderskogbruket**. Men det er også søkt tilpasset ujevnalderskogen således som definisjonen av de forskjellige hogstklasser er formet.» Bøhmer skriver i samme bok at «et bestand regnes i

¹⁸ Norske forstkandidater 1853–1953, Oslo, 1954, 225; Landbruksakademikere 1922–1974, Oslo: Landbruksforlaget, 1981, 198.

praksis for jevnalderlig så fremt differansen mellom de enkelte træs alder ikke overstiger 20 år». ¹⁹

JOHAN GUNNAR BØHMER (1885–1962) var skogbrukskandidat fra NLH 1909. Han var overlærer, senere professor i skogtaksasjon ved Landbrukshøgskolen i 41 år, fra 1914 til 1955. Mest kjent ble han for sine arbeider om blødningsskog, som han for en stor del gjorde på fritiden. ²⁰

Aviser 1920–2019

Første treff **1924** i *Nationen*, i et referat fra et foredrag av professor BØHMER:

«Som hovedpunkter i sine fremtidige undersøkelser fremholdt professoren følgende ... Blødningsskogens produksjonsevne sammenlignet med **jevnalderskogbrukets**. ...» ²¹

Siste treff **1954** i *Gudbrandsdølen*, i et avisinnlegg av professor BØHMER:

«Det må derfor igjen bl.a. slås fast at noe endog tilnærmedesvis pålitelig viten om **jevnalderskogbrukets** økonomiske status i vårt land ikke eksisterer. Dette forhold er også ganske naturlig, da **jevnalderskogbruken** først begynte å komme i sving så sent som i 1936.» ²²

Diskusjon

Jevnalderskogbruk peker mot *jevnaldrende* trær, og burde være rimelig greit å forstå. Det var knapt noen andre enn professor Bøhmer som brukte ordet *jevnalderskogbruk* i materialet av bøker og aviser. Betegnelsen ser ut til å ha blitt borte med ham. Antonymet *ujevnalderskogbruk* faller språklig tungt.

3.1.3 Likealderskogbruk, samalderskogbruk

Søkeord: likealderskogbr*

Dato: 2022-05-09

Ingen treff

Likealderskogbruk burde vært en logisk avledning av *likealderskog*, men fikk likevel ingen treff i materialet. Søk på *likealderskog* gav ingen treff i bøker og bare 2 treff i aviser: til artikler skrevet av en herredsskogmester (i 1927) og av en ingeniør ved en sulfatcellulosefabrikk (i 1950).

¹⁹ J.G. Bøhmer, *Skogtaksasjon*, Oslo: Tanum, 1945, 61, 112.

²⁰ 'Professor Bøhmer død', *Akershus Amtstidende* 80.40, 1962-04-04, 2.

²¹ 'Vi maa bygge paa blødningsskogbruken: Ved et systematisk blødningsskogbruk kan vor skogkapital drives op til det dobbelte', *Nationen* 7.290, 1924-12-11, 5.

²² J.G. Bøhmer, 'Blødning eller snauhogst', *Gudbrandsdølen* 60.293, 1954-12-17, 7.

Søkeord: samalderskogbr*

Dato: 2022-05-09

Ingen treff

Heller ikke **samalderskogbruk** fikk noen treff i materialet. *Samalderskog*, som det lett kunne vært avledet fra, fikk 10 treff i bøker (1901–1947), hvorav 8 var til lærebøker i skogbruk. I aviser fikk det 4 treff (1898–1939).

Søkeord: samalderskog*

Dato: 2022-04-25

Antall treff

År	Bøker	Aviser
1920--1929	3	1
1930--1939	2	1
1940--1949	1	-
1950--1959	-	-
1960--1969	-	-
1970--1979	-	-
1980--1989	-	-
1990--1999	1	-
2000--2009	-	-
2010--2019	-	-
Sum 1920–2019	7	2

Begrepet samalderskog fantes også før 1920 (4 treff i bøker og 1 treff i aviser 1898–1919).

Samalderskog i bøker 1920–2019

Første treff **1920** i AGNAR BARTHS bok *Skogbrukslære 1*, hugstsystemene og skogens naturlige foryngelse:

«Som en av **samalderskogens** hovedfortrin anføres til almindelighet, at man, sammenlignet med den ujevndrende skog, i samme tid og under for øvrig like forhold skal kunne producere en meget større virkesmasse pr. flateenhet, hvorfor utbyttet av skogen likeledes skulde bli større. Naar man imidlertid med kritisk blik iagttar de paa vekstforholdene indvirkende faktorer, kan man med berettigelse dra denne gamle paastand i tvil.»²³

²³ Agnar Barth, *Skogbrukslære I: Hugstsystemene og skogens naturlige foryngelse*, 3die gjennomsete og forøkedede utgave, Kristiania: Grøndahl & Søn, 1920, 46–47.

AGNAR JOHANNES BARTH (1871–1948) var forstkandidat fra Skogsinstitutet i Stockholm 1893. Tilbake i Norge arbeidet han som skogassistent, skogbestyrer og skogbrukslærer i Øst- og Midt-Norge før han ble utnevnt til professor i skogskjøtsel ved Norges landbrukshøgskole i 1921. Han sto i embetet til han gikk av med pensjon i 1943.²⁴ BARTH var en produktiv faglig forfatter og en kjent forkjemper for fleretasjet skog.

Siste treff **1947** i et program for en utferd til Knøsen skog i Solør for den 6. *nordiske skogkongress*:

«Fururegionen forlattes så og en kommer på ny ned i granskogen, hvor en første ser en del hullede bestand etter gamle gruppehogster, men senere får se vakker **samalderskog** i 40–50 årene som ble gjennomhogget i 1945–46.» (Knøsen skog var siden 1905 eid av Gravbergskovens Aktieselskab, et datterselskap av A/S Borregaard. Forfatter av teksten er nok forstmester CHR. GJØR, som ledet utferden på denne posten).²⁵

CHRISTOPHER TOSTRUP GJØR (1881–1971), var utdannet ved skogakademiet i Tharandt i Tyskland 1907. Han var forstmester i A/S Borregaard fra 1908 til 1949.²⁶

Samalderskog i aviser 1920–2019

Første treff **1926** i *Smaalenenes Amtstidende*, i S. ORRES anmeldelse av Kaasas Skogbrukslære:

«Dog kan hans definition av **samalderskog** let misforstaaes. Han skriver: 'I samalderskogen er alle trær over større flater av nogenlunde samme alder og størrelse'. Dette er rigtignok i en efter kunstens regler behandlet samalderskog, men gir for vore (ikke behandlede) samalderskoge et feilaktig billede. Her vil nemlig samalderskogen oftest bestaa av trær av meget forskjellig størrelse.»²⁷

SIGURD FREDRIK WILLIAM ORRE (1882–1954) var skogbrukskandidat fra NLH 1915. Han startet og drev Nordenfjeldske Skogkontor i 1915–16, var forstmester ved Bagndalsbruget i Namdalen 1916–1921, forstmester og skogsjef ved Saugbrugsforeningen i Halden 1921–1945 og deretter privat skogkonsulent.²⁸

Siste treff **1939** i *Hedemarkens Amtstidende*, i et usignert referat fra en utferd i Knøsen skog i Solør for Norges Skogeierforbund:

«Ruten for befaringen igår gikk fortrinnsvis gjennom **samalderskog** for at man skulde få et virkelig inntrykk av de store foryngelsesflater som er anlagt.»²⁹

²⁴ *Norske forstkandidater 1853-1953*, Oslo, 1954, 39.

²⁵ Den 6. nordiske skogkongress 1947, *Ekskursjon nr. 3: Solørturen*, Oslo, 1947, 12–17.

²⁶ *Norske forstkandidater 1853–1953*, Oslo, 1954, 68.

²⁷ S. Orre, 'I.H. Kåsa: Skogbrukslære', *Smaalenenes Amtstidende* 94.237, 1926-10-12, 4.

²⁸ *Norske forstkandidater 1853–1953*, Oslo, 1954, 120.

²⁹ 'Knøsen skog i Våler – en virkelig forstmessig behandlet skog', *Hedemarkens Amtstidende* 93.138, 1939-06-21, 2.

Diskusjon

Likealderskogbruk og **samalderskogbruk** kunne begge vært greie synonymmer for *ensalderskogbruk* og *jevnaalderskogbruk*, og de har en fordel framfor dem ved at de er ens på bokmål og nynorsk. Samalderskogbruk klinger etter min mening godt. Mer sjeldne faguttrykk enn disse er det likevel vanskelig å tenke seg, for verken dette eller likealderskogbruk fikk treff i materialet.

3.1.4 Kulturskogbruk

Søkeord: kulturskogbr*

Dato: 2022-05-09

Antall treff

År	Bøker	Aviser
1920--1929	-	-
1930--1939	2	37
1940--1949	23	107
1950--1959	26	263
1960--1969	38	400
1970--1979	24	153
1980--1989	43	131
1990--1999	70	76
2000--2009	34	29
2010--2019	20	14
Sum 1920–2019	280	1210

Begrepet kulturskogbruk forekommer fremdeles (5 treff i bøker og 2 treff i aviser 2020–2022).

Bøker 1920–2019

Første treff **1937** i OSCAR COLLETT'S foredrag «**Kulturskogbruk** nordenfjells», utgitt som et bilag til Tidsskrift for Skogbruk. Ordet forekommer bare i tittelen. Men det fremgår av teksten at det er snauhogst og planting det dreier seg om, noe Collett hadde begynt å prøve ut på familiefirmaets skogeiendommer i Namdalen allerede i 1908, inspirert av det han hadde lært i Tyskland. (Det skulle ennå gå et par tiår før det kommunale skogoppsynet gikk med på å tillate den slags i større målestokk).³⁰

³⁰ Oscar Collett, *Kulturskogbruk nordenfjells*, Bilag til Tidsskrift for Skogbruk, Oslo, 1937.

OSCAR COLLETT (1877–1950) tok avgangseksamen i 1902 ved forstakademiet i Eberswalde nordøst for Berlin. Deretter ble han driftsleder, og fra 1909 medinnehaber, i firmaet Albert Collett i Trøndelag.³¹

Siste treff **2018** i en bok av MORTEN STENE om historien til et tresliperi like ovenfor Steinkjer:

«Før 1945 foregikk hogstene i eiendomsskogene stort sett som tynningshogster. **Kulturskogbruket** startet etter andre verdenskrig med flatehogster og planting.»³²

MORTEN STENE (1955–) er siviløkonom med videreutdanning i strategi og ledelse og har i tillegg grunnutdanning i lokalhistorie. Han har arbeidet blant annet ved Høgskolen i Nord-Trøndelag og i Trøndelag Forskning og Utvikling.³³

Aviser 1920–2019

Første treff **1932** i *Velgeren*, i en reportasje der fylkesskogmester BRUFLAT uttaler:

«Først må vi vekk fra de groveste [synder i skogbruket], det helt meningsløse rovhøstningsbruk, og så må vi over i det vi kan kalle for et **kulturskogbruk**, et rasjonelt skogbruk, og når vi først er kommet dit så kan vi begynne å utnytte jorden og alle muligheter etter hvert.»³⁴

OLE BRUFLAT (1878–1949) var skogbrukskandidat fra NLH 1905. Han var fylkesskogmester i Opland vestre distrikt 1920–38. Tidligere hadde han blant annet vært bestyrer av skogbruksavdelingen på Storhove landbruksskole ved Lillehammer.³⁵

Siste treff **2018** i *Nationen*, i et debattinnlegg av MATHIAS SELLÆG om skogpolitikk og råstoffforsyning:

«Dagens råstoffsituasjon er imidlertid utfordrende i vår region [Midt-Norge], fordi vi nå er i slutfasen av den nasjonale 100-årige omleggingen fra høstingsskogbruk til **kulturskogbruk**, en omlegging som så langt har mer enn fordoblet skogproduksjonen. At råstoff-forsyningen i denne siste fasen ville bli vanskelig har man visst hele tiden, fordi kulturskogen ennå ikke er hogstmoden, og fordi det er mindre gammelskog igjen.»³⁶

³¹ *Norske forstkandidater 1853-1953*, Oslo, 1954, 53.

³² Morten Stene, *Aksjeselskabet Helge-Rein-By Brug: 96 års industrihistorie på Byafossen (1896 til 1992)*, Steinkjer: By Brug A/S, 2019, 83.

³³ 'Stene, Morten', artikkel i *Steinkjerleksikonet*, https://www.steinkjerleksikonet.no/stene_morten (sett 2022-05-09).

³⁴ 'Fremtidsplaner for skogkulturarbeidet: Et program som er vel og bra, men det vil ta 100 år før man kommer så langt: Ennu kjemper man mot de groveste synder i skogbruket', *Velgeren* 29.204, 1932-09-01, 5.

³⁵ *Norske forstkandidater 1853-1953*, Oslo, 1954, 61.

³⁶ Mathias Sellæg, 'Skogpolitikk og råstofforsyning', *Nationen* 101.200, 2018-08-31, 27.

MATHIAS SELLÆG (1945–) er skogbrukskandidat fra NLH 1971. Han var fylkesskogsjef i Nord-Trøndelag i mange år og var en drivende kraft i opprettelsen av forumet Skognæringa i Trøndelag. Han har også vært aktiv i samarbeidsgruppa Kystskogbruket.³⁷

Diskusjon

Kulturskogbruk dukket ikke opp i materialet før 1932, men fikk mange treff etter det. Likevel mangler det ennå i norske ordbøker på nett (som [Bokmålsordboka og Nynorskordboka](#), [Det Norske Akademis Ordbok](#) og [Norsk Ordbok](#)), og det er heller ikke et oppslagsord i [Store norske leksikon](#). Det forbindes med snauhogst og planting, men bør også dekke andre kulturtiltak som markberedning, flatebrenning, såing og grøfting. Antonymer kan være naturskogbruk (avsnitt 3.2.4) og høstingskogbruk (måldiameterhogst uten hensyn på forynging).

3.1.5 Industriskogbruk

Søkeord: industriskogb*

Dato: 2022-04-25

Antall treff

År	Bøker	Aviser
1920--1929	-	-
1930--1939	-	2
1940--1949	-	-
1950--1959	-	3
1960--1969	3	33
1970--1979	1	12
1980--1989	3	4
1990--1999	18	12
2000--2009	11	36
2010--2019	10	45
Sum 1920–2019	46	147

Begrepet brukes fortsatt (3 treff i bøker og 48 treff i aviser 2020–2022). Omtrent halvparten av treffene i aviser 2020–2022 var til ett og samme leserbrev fra 2021 av biolog Arnold Håpnæs i Naturvernforbundet der han argumenterer for at «dagens skogbruk» ikke er et klimatiltak.

Bøker 1920–2019

³⁷ Jon Åge Fiskum, '75 år: Mathias Sellæg', *Trønder-Avisa* 2020-04-06, 30.

Første treff **1960** i referat fra Norsk Forstmannsforenings driftsplankonferanse:

«Med et **industriskogbruk** forstås i denne sammenheng et skogbruk hvor hensynet til den samlede bedrifts råstoffbruk er utslagsgivende for målsettingen i bedriftens skoger. For disse skogene er hensynet til råstofforsyningen så utslagsgivende at hensynet til forrentningen til en viss grad må settes til side.»³⁸

Siste treff **2019** i et kapittel om verneformer i Lillomarka av MAGNE LINDHOLM:

«Landskapsvernområder er en forholdsvis mild form for regulering. Formålet med forslaget er å bevare landskapets opprinnelige karakter. Det må da lages en felles forvaltningsplan for området, der alle tiltak ses i sammenheng. Det ville gi varig vern mot bebyggelse og uønskede anlegg. Skogbruket ville bli regulert, slik at det blir tilpasset skogens naturlige foryngelse. Det ville fortsatt være lov å hogge tømmer, men moderne **industriskogbruk** med flatehogst og planting av tette granåkre ville bli forbudt.»³⁹

MAGNE LINDHOLM (1951–) er cand. philol. fra Universitetet i Oslo. Under studietiden tidlig på 1970-tallet var han miljøaktivist i Samarbeidsgruppa for natur- og miljøvern (snm). Han har arbeidet som skribent, oversetter, journalist, forlagsredaktør og programsekretær, og har undervist i journalistikk. Lindholm tok graden dr. polit. i 2015 og er nå fri skribent og forfatter.⁴⁰

Aviser 1920–2019

Første treff **1935** i *Nidaros* av signaturen – –g.:

«For et halvt hundre år siden fikk vi et **industriskogbruk**, som satte sitt stempel på gårds-skogbruket og i mange måter gjorde det stivt og skjematisk med hensyn til produksjon og avsetning. Hvad der gjaldt var å få 'tømmer på elva'. De andre produkter en skog kunde gi, var lite påaktet. Og hugsten i gårdsskogen blev ofte utført som uthugst over hele skogarealet med en gang.»⁴¹

Siste treff **2019** i en lederartikkel i *Helgelendingen*:

«Turløypa fra Sjømoen mot Kalvmoneset i Vefsn er nærmest uframkommelig etter at skogen i området er hogd. Hauger med kvist og dype hjulspor gjør at den populære turløypa knapt kan brukes. Det er på tide **industriskogbruket** går i seg selv og tar et krafttak for å rydde opp etter seg. Området ved Sjømoen er bare et av mange områder som er uframkommelige etter at skogen er tatt ut.»⁴²

³⁸ T. Dyring, H.K. Seip og Th. Sjørnsen (red.), *Referat fra Norsk Forstmannsforenings driftsplankonferanse 1959*, Vollebakk, 1960, 3.

³⁹ Magne Lindholm, 'Verneformer i Lillomarka', side 118–132 i Magne Lindholm (red.) *Leve Lillomarka: Lillomarkas venner gjennom 50 år*, Oslo, 2019, 132.

⁴⁰ Magne Lindholm, 'CV', Magne Lindholms hjemmeside, <https://www.lindholm.no/om/cv/> (sett 2022-04-25).

⁴¹ 'Hos Karl Viken i Frol, en driftig og foretaksom ungdom', *Nidaros* 34.76, 1935-03-30, 9.

⁴² 'Rydding etter hogst', *Helgelendingen* 91.179, 2019-11-21, 10.

Diskusjon

Industriskogbruk er i de siste tiårene blitt assosiert med snauhogst og planting, altså med skogbruk som skaper ensaldrede skogstrukturer. Det er blitt nesten synonymt med kulturskogbruk. Industriskogbruk har en negativ ladning i naturvern- og friluftslivkretser og brukes nok der bevisst i stedet for kulturskogbruk. Noe klart antonym kan jeg ikke se at det har.

3.1.6 Bestandsskogbruk

Søkeord: bestandsskogb*, bestandskogb*

Dato: 2022-04-25

Antall treff

År	Bøker	Aviser
1920--1929	-	-
1930--1939	5	56
1940--1949	22	121
1950--1959	27	197
1960--1969	46	159
1970--1979	49	79
1980--1989	128	78
1990--1999	465	152
2000--2009	283	78
2010--2019	92	60
Sum 1920–2019	1117	980

Begrepet brukes fortsatt (6 treff i bøker og 70 treff i aviser 2020–2022). Av treffene i aviser 2020–2022 er 64 fra 2021, og av disse 64 er 24 til ett og samme innlegg av rådgiver Ida Aarø i Norges Skogeierforbund.

Bøker 1920–2019

Første treff **1936** i ERLING EIDES hefte *Norsk skogbruk under utvikling* (bilag til Tidsskrift for Skogbruk):

«Men etterhvert blev det under ledelse av Det norske Skogselskap ansatt forstlige veiledere for de private skoger. Og det lyktes disse fylkesskogfunksjonærer i atskillig utstrekning å få skogeierne til å innse det uøkonomiske ved dimensjonshugstene. De viste dem ved hjelp av tilvekstboret at enkelte trær forrenter seg meget godt, andre dårlig, og påpekte det tåpelige i å fjerne alle større trær i fleng. Derved gled skogbehandlingen i mange distrikter litt etter litt over til det såkalte rasjonelle plukningsbruk, et visstnok nødvendig mellomstadium mellom høstningsbruk og **bestandsskogbruk**. Hvor hullet skogene blev avhang ikke bare av funksjonærene, men også av eiernes større eller mindre pengetrang.»⁴³

ERLING EIDE (1890–1966), skogbrukskandidat fra NLH 1913, var skogforsker med skogproduksjon som spesialfelt. Han ledet Det norske Skogforsøksvesen fra 1921 til 1956.⁴⁴

Landbruksdepartementet var raske til å ta det nye ordet i bruk, for eksempel i St. prp. nr. 1 i januar 1938:

«Man må altså i vårt land – likedan som utviklingen har gått i flere andre land – gå over til **bestandsskogbruk** som iallfall i den første tid må ty til kulturarbeider i stor målestokk for å få omdannet de glisne skoger uten gjenvekstbetingelser til tette skoger.»⁴⁵

Siste treff **2019**, i et kapittel av HÅVARD PEDERSEN i *Leve Lillomarka* (jubileumsbok for Lillomarkas Venner):

«Oslo kommunes skoger skal bli et forbilde for moderne **bestandsskogbruk**. Ordene kom fra etatsledelsen gjennom mine første år i byens skoger. Også på skogskolen ble elevene drillet i bestandsskogbrukets påståtte fortrefeligheter, og ble dyktige ambassadører for dette. Bestandsskogbruk betyr at en skogeiendom er oppdelt i felter, hvor hvert felt behandles som en enhet. Feltenes størrelse varierer og er gjerne avgrenset av terrengformasjoner og ulike vekstforhold mellom feltene. Når skogen er hogstmoden, hogges omtrent alle trærne innen feltet. Det vil si flatehogst.»⁴⁶

HÅVARD PEDERSEN (1953–) er skogtekniker fra Evenstad 1974. Han var ansatt ved Oslo kommunes skoger i 44 år, de siste tiårene som skogoppsynsman med skogdager for skoleklasser som spesialfelt.⁴⁷

⁴³ Erling Eide, *Norsk skogbruk under utvikling: faglige problemer idag*, Oslo, 1936, 4. (Og fire andre steder videre i heftet).

⁴⁴ Lars Strand, 'Erling Eide', *Norsk biografisk leksikon* på snl.no, https://nbl.snl.no/Erling_Eide (sett 2022-04-19).

⁴⁵ Landbruksdepartementet, *St. prp. nr. 1 (1938): Kap. 661–668, 2584: Privat skogbruk*, 16.

⁴⁶ Håvard Pedersen, 'Skogvokter'n', side 11-17 i Magne Lindholm (red.) *Leve Lillomarka: Lillomarkas venner gjennom 50 år*, Oslo, 2019, 12–13.

⁴⁷ Håvard Pedersen, *På tur i Oslos flotteste klasserom: 30 år med skolebarn i Oslomarka*, Oslo: Bymiljøetaten, 2019, 9.

Første treff **1936** i *Arbeiderbladet*, i en artikkel av GUSTAV G. KLEM:

«Følger man med i skogforsøksvesenets arbeider, og det som på annen måte meddeles derfra, er det særlig 3 fundamentale grunnsetninger angående skogens skjøtsel som stadig går igjen på en eller annen måte, og som griper inn i hverandre. Den første er betydningen av **bestandsskogbruket**. Skogen må sees som en samling av små og store bestand og ikke som enkelttrær. ... Det er skjermrestillingshugster, frørestillingshugster og flatehugster som over store arealer må erstatte vår tilfeldige og urasjonelle plukkhugst.»⁴⁸

GUSTAV GIERLØFF KLEM (1898–1959) var skogbrukskandidat fra NLH 1927. Han tok doktorgrad på en avhandling om kvaliteten i granvirke i 1934. Det meste av yrkeslivet var han knyttet til Det norske Skogforsøksvesen, med treteknologi som spesialfelt.⁴⁹

Siste treff **2019** i *Selbyggen*, i et avisinnlegg av THOMAS ENGAN:

«Bølstad har fokus på urskog og gammel skog, og at **bestandsskogbruket** er et problem i så henseende. Til det er å kommentere at skognæringa i lengre tid har vært opptatt av at døde trær er viktig for mange arter som lever i skog.»⁵⁰

THOMAS ENGAN skrev innlegget som leder av Selbu Skogeierlag.

Diskusjon

Betegnelsen **bestandsskogbruk** fikk mange treff i bøker og aviser etter at personer tilknyttet Det norske Skogforsøksvesen lanserte ordet i 1936. Leserne forutsettes å vite at et bestand (ikke «en bestand») er et større antall trær som vokser sammen på et areal og som karakteriseres av en viss ensartethet med hensyn på bonitet, tetthet, alders- og treslags-sammensetning.⁵¹ Denne definisjonen utelukker ikke at bestand også kan være og forbli uensaldrede og sjiktet.

Søkeordet *bledningsbestand* med varianter fikk 30 treff i bøker (1933–2020) og 9 treff i aviser (1937–1960). *Bestandsskogbruk* er kalt det motsatte av *bledningsskogbruk*.⁵² Likevel kan bestandsskogbruk skape både enetasjede, toetasjede og fleretasjede strukturer dersom de er fordelt på ulike bestand.

⁴⁸ Gustav G. Klem, 'Skogbruket og trevirket', *Arbeiderbladet* 53.85, 1936-04-11, 3, 5, 3.

⁴⁹ *Norske forstkandidater 1853–1953*, Oslo, 1954, 206; 'Dødsfall', *Morgenbladet* 141.206, 1959-09-05, 13.

⁵⁰ Thomas Engan, 'Kunnskapsbasert skognæring', *Selbyggen* 119.39, 2019-10-04, 19.

⁵¹ NIBIO, Bærekraftig skogbruk i Norge: Ordliste, 2018, <https://www.skogbruk.nibio.no/ordliste> (sett 2022-05-04).

⁵² 'bestandsskogbruk', *Store norske leksikon* på snl.no, <https://snl.no/bestandsskogbruk> (sett 2022-05-04); 'bestandsskogbruk', *Det Norske Akademis Ordbok*, <https://naob.no/ordbok/bestandsskogbruk> (sett 2022-05-10).

3.1.7 Flateskogbruk

Søkeord: flateskogb*

Dato: 2022-04-25

Antall treff

År	Bøker	Aviser
1920--1929	-	-
1930--1939	-	-
1940--1949	1	7
1950--1959	0	3
1960--1969	2	12
1970--1979	15	10
1980--1989	36	32
1990--1999	93	31
2000--2009	32	12
2010--2019	15	33
Sum 1920–2019	194	140

Begrepet brukes fortsatt (1 treff i bøker og 14 treff i aviser 2020–2022).

Bøker 1920–2019

Første treff **1944** i *Dyrelære for skogskoler og skogsfolk* av KRISTEN KROGH:

«Virkelige *insektherjinger* har vi hatt svært lite av i vårt land. I sørligere land har man hatt betydelig mer, særlig i Tyskland, som i lange tider har drevet stort **flateskogbruk**. At vårt land har gått såpass fri, skyldes ikke bare den nordlige beliggenheten, men også at vi har hatt svært uensartede og vekslende skoger. Det kan vi se no da insektskader begynner å vise seg forholdsvis mye på anlagte kulturfelter og særlig i nyplantninger på Vestlandet.»⁵³

KRISTEN FAYE KROGH (1910–1988), skogbrukskandidat (med innstilling) fra NLH 1936, hadde ulike stillinger i skogbruket før han ble Statens naturverninspektør i 1960, med hele landet som virkeområde til 1972 og for Midt- og Nord-Norge til 1978. Han skrev to lærebøker i skogzoologi foruten artikler om ornitologi og naturvern.⁵⁴

Siste treff **2019** et kapittel av EGIL BENDIKSEN om rødlistede arter i Lillomarka:

⁵³ Kristen Krogh, *Dyrelære for skogskoler og skogsfolk*, Oslo: Grøndahl & Søn, 1944, 99.

⁵⁴ Svein Haftorn, 'Kristen Faye Krogh', *Adresseavisen* 232.162, 1998-07-17, 19.

«Arten [grønnsko (*Buxbaumia viridis* NT)] vokser på død ved, særlig i granskog av høy bonitet, og er svært følsom overfor **flateskogbruk**. To av lokalitetene er sikret i Lillomarka naturreservat og seks i naturtypelokaliteter.»⁵⁵

EGIL BENDIKSEN er biolog. Han arbeider som forsker ved Norsk institutt for naturforskning.

Aviser 1920–2019

Første treff **1946** i *Fremtiden*, i en artikkel av K.A. THON om ulike syn på skogskjøtsel:

«Barth anfører på sin side, at det erkjennes at **flateskogbruket** har påført det tysk[e] skogbruk eventyrlige tap som følge av en betydelig redusert produksjon, fantastiske kulturomkostninger og stadig omsegripende, katastrofale ødeleggelse i yngre og eldre bestand ved insekter [sic!], sopper og stormer, samt betydelig tilbakegang i skogjordens produksjons- og foryngelsesevne.»⁵⁶

KARL AUGUST THON (1882–1958) var jurist, født og oppvokst på Eidsfoss i Vestfold. Som levebrød drev han agenturforretning i Oslo. Hovedinteressene på fritiden var skogbruk og viltstell.⁵⁷

Siste treff **2017** i *Dag og Tid*, i en artikkel av ERIK SOLHEIM om materialer til restaurering av gamle hus:

«Den andre oppgåva er å vekke til live igjen kunnskapar og innsikt som nesten gjekk i grava til fanfarar frå **flateskogbruket**. Slikt er ikkje gjort i ein hand vending. Å velje det rette treet krev trenea sansar for eigenskapane under borken. Nokre få hadde enno i nyare tid tradisjonen levande i hovud og hender. Dei kunne visa veg.»⁵⁸

ERIK ODDVAR SOLHEIM (1947–) er naturforvaltningskandidat fra NLH 1976. Han har arbeidet som journalist, vegetasjonskartlegger, lektor og høgskolelektor, og han har vært leder i Norges Naturvernforbund. Solheim har senere drevet småbruk i Førde og er restaurerings snekker.⁵⁹

Diskusjon

⁵⁵ Egil Bendiksen, 'Rødlistede planter, sopp og naturtyper i Lillomarka', side 168–178 i Magne Lindholm (red.) *Leve Lillomarka: Lillomarkas venner gjennom 50 år*, Oslo, 2019, 173.

⁵⁶ K.A. Thon, 'Rasjonell skogskjøtsel må til for å fremme skogbestanden: Forstmenns og de gamle skogsarbeideres erfaring må utnyttes: Flatehogst passer ikke overalt', *Fremtiden* 38.86. 1946-04-11, 3, 5 (sitat fra side 3).

⁵⁷ *Studentene fra 1901*, Oslo, 1951, 180; Kåre Vassengen, 'Karl A. Thon til minne', *Nationen* 41.31, 1958-02-06, 11.

⁵⁸ Erik Solheim, 'God restaurering krev eit anna skogbruk', *Dag og Tid* 57.51–52, 2017-12-21, 30–31.

⁵⁹ Kåre Olerud, 'Erik Solheim – miljøverner', *Store norske leksikon*, https://snl.no/Erik_Solheim_-_milj%C3%B8verner (sett 2022-03-31).

Flateskogbruk kan assosieres med at skogen er delt inn i ulike flater med hver flate som en behandlingsenhet, jfr. bestandsskogbruk. Det kan også være en kortform av flatehogstskogbruk og ha de samme styrkene og svakhetene som dette – se neste kapittel.

3.1.8 Flatehogstskogbruk, hogstflateskogbruk

Søkeord: flatehogstskogbr*, flatehogstskogbr*, hogstflateskogbr*, hogstflateskogbr*

Dato: 2022-05-12

Antall treff

År	Bøker	Aviser
1920--1929	-	-
1930--1939	-	3
1940--1949	-	-
1950--1959	-	3
1960--1969	-	1
1970--1979	-	-
1980--1989	1	-
1990--1999	3	2
2000--2009	3	7
2010--2019	1	13
Sum 1920–2019	8	29

Begrepet flatehogstskogbruk brukes fortsatt, med 2 treff i bøker og 10 treff i aviser 2020–2022. Nesten alle treffene i aviser 2020–2022 var fra 2021 og relatert til lanseringen av Gjermund Andersens bok *Nytt skogbruk*.

Bøker 1920–2019

Første og eneste treff på varianten *hogstflateskogbruk* var til en hovedoppgave i skogøkonomi ved Norges landbrukshøgskole i **1985** av KRISTIN MAGNUSSEN:

«Heltredrift antas ikke å medføre merkbare virkninger på erosjon og hydrologi i forhold til det '**hogstflateskogbruk**' som er vanlig i dag (Staaf 1981).»⁶⁰

⁶⁰ Kristin Magnussen, *Bio-energi eller vannkraft? En analyse med vekt på miljøkonsekvenser*, Hovedoppgave ved Institutt for skogøkonomi, Norges landbrukshøgskole, Ås-NLH, 1985, 61.

KRISTIN MAGNUSSEN er kandidat i naturforvaltning og ressursøkonomi fra NLH 1985. Hun har doktorgrad i miljø- og ressursøkonomi og har gjort karriere innen forvaltning, forskning og utredningsarbeid.⁶¹ Henvisningen til Staaf i hovedoppgaven var til en engelskspråklig artikkel i en konferanserapport.

Første treff på varianten *flatehogstskogbruk* var **1992** i et foredrag av TORE KILLINGLAND fra Norges Naturvernforbund om skogbrukets naturforvalteransvar:

«Ved **flatehogstskogbrukets** radikale inngrep fratras vi muligheten til en gjenopplevelse av stemninger, muligheten for en felles opplevelse på tvers av generasjoner og en tidshorison. Den altomfattende forandringen et flatehogstinngrep utgjør kutter en kommunikasjon mellom ulike generasjoners opplevelse av det samme området. Inngrepene er blitt så store at vi ikke lenger kan snakke om en felles opplevelse.»⁶²

TORE KILLINGLAND (1953–) er cand.mag. fra Universitetet i Oslo og har hatt en rekke verv og stillinger i naturvernbevegelsen. Han har dessuten vært teknisk sjef i Forbrukerrådet, avdelingssjef i Miljøverndepartementet og statssekretær i Samferdselsdepartementet og ved Statsministerens kontor.⁶³

Siste treff **2014** i et kapittel av GJERMUND ANDERSEN i jubileumsboka for Naturvernforbundet i Oslo og Akershus:

«I 1987–88 ble det gjennomført en gedigen undersøkelse av Markas opplevelseskvaliteter («Markas evige verdier»). Konklusjonen – om at den nye, plantede skogen har vesentlig lavere opplevelsesverdi enn den gamle, plukkhogde – var ikke lystelige, men arbeidet pekte framover. Strategien for det videre arbeidet krystalliserte seg ut: Kamp for vern av større områder og kamp mot **flatehogstskogbruket**, med krav om en overgang til plukkhogst og om en soneinndeling av Marka.»⁶⁴

GJERMUND ANDERSEN (1957–) er agronom og skogtekniker. Han var skogsarbeider hos Løvenskiold-Vækerø 1977–1984, med permisjon i to år da han utdannet seg til agronom ved Lien Landbrukskole i Hallingdal. Skogteknikereksamen tok han som privatist. I 1984 begynte han som student ved Universitetet i Oslo der han tok fag i økologi og geografi, til han i 1986 ble daglig leder i Naturvernforbundet i Oslo og Akershus. Det var han til 2021, med særlig sterkt engasjement for

⁶¹ 'Er Thorvald og Tora fremdeles Landbruksstudenter?' *Tuntreet* 37.1 (1982); 10; Menon Economics, 'Kristin Magnussen, <https://www.menon.no/staff/kristin-magnussen/> (sett 2022-05-12).

⁶² Tore Killingland, 'Skogbrukets forvalteransvar', *Skog og Tre 1992: «Skognæringsdagene», SAS Hotellet Oslo 29.–21. januar 1992*. Upaginert.

⁶³ 'Ny generalsekretær i Norges Naturvernforbund', *Lofotposten* 108.12, 2002-01-15, 18.

⁶⁴ Gjermund Andersen, 'NOA og skogbruket', s. 61–67 i Bredo Berntsen, Sigmund Hågvar, Gjermund Andersen og Jens Gram, *Naturglede og kamp i hundre år: Naturvernforbundet i Oslo og Akershus 1914–2014*, Oslo: Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, 2014, 62.

skogbrukssaker. Han leder skogutvalget i Norges Naturvernforbund og har hele tiden vært en flittig skribent.⁶⁵

Aviser 1920–2019

Første treff **1938** i *Nidaros*, av forstmester J. TEPSTAD i en anmeldelse av Agnar Barths bok *Skogskjøtsel på biologisk grunnlag*:

«Professor Barth hevdar og har hevda bledningsskogbruket som det rette, profes[s]or Eide hevdar snauhogst eller **flatehogstskogbruket** som det likaste.»⁶⁶

JOHANNES TEPSTAD (1880–1961) var skogbrukskandidat fra NLH 1911. I det meste av sitt yrkesaktive liv (inkludert 1938) var han forstmester for Ogdalsbruket og skogmester i Ogdal i Nord-Trøndelag.⁶⁷

Siste treff **2017** i *Dagsavisen*, i en kronikk av før nevnte GJERMUND ANDERSEN:

«Siden da er gjennomsnittskvaliteten på virket falt dramatisk, som følge av innfasing av hurtigvoksttømmer fra **flatehogstskogbruket**.»⁶⁸

Varianten **hogstflateskogbruk** fikk bare to avistreff, ett i 1961 og ett i 2001.

Diskusjon

Flatehogstskogbruk er et greit uttrykk, forutsatt at mottaker vet hva skogvitenskapen legger i ordet flatehogst. I Bokmålsordboka står «flatehogst» som «snauhogst av skog over et visst område til forskjell fra plukkhogst», og tilsvarende står det i Nynorskordboka.⁶⁹ Forstått slik, blir ordet flatehogstskogbruk for snevert til å dekke alle de ulike hogstformene som kan skape enetasjet skogarkitektur.

3.1.9 Skogbruk basert på åpne hogster

⁶⁵ 'Gjermund Andersen i samtale med Sigmund Hågvar', s 33–47 i Bredo Berntsen, Sigmund Hågvar, Gjermund Andersen og Jens Gram, *Naturglede og kamp i hundre år: Naturvernforbundet i Oslo og Akershus 1914–2014*, Oslo: Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, 2014; Tor Sandberg, 'Forventer mer gull med grønnere skoger', *Dagsavisen* 136.108, 2021-05-14, 2.

⁶⁶ J. Tepstad, 'Professor Barth: Skogskjøtsel på b[i]ologisk grunnlag', *Nidaros* 37.299, 1938-12-23, 7--8.

⁶⁷ *Norske forstkandidater 1853–1953*, Oslo, 1954, 96; Johannes Tepstad, Digitalarkivet, Døde 1951–2014, RA/S-3474, digitalt register.

⁶⁸ Gjermund Andersen, 'Cellulose! Ikke luft', *Dagsavisen* 142.243, 2017-10-20, 6.

⁶⁹ 'flatehogst', i: *Bokmålsordboka*, Språkrådet og Universitetet i Bergen, <https://ordbokene.no/bm/15272/flatehogst> (sett 2022-05-02).

Søkeord: åpne hogster, åpne foryngelseshogster, åpne hogstformer; åpne hugster, åpne foryngelseshugster, åpne hugstformer; opne hogstar, opne foryngingshogstar, opne hogstformer.

Dato: 2022-06-03

Antall treff

År	Bøker	Aviser
1920–1929	-	-
1930--1939	-	-
1940--1949	-	-
1950--1959	2	-
1960--1969	3	4
1970--1979	8	4
1980--1989	19	2
1990--1999	85	1
2000--2009	55	3
2010–2019	7	1
Sum 1920–2019	179	15

Når entallsformene av søkeordene er valgt bort, var det for å slippe å søke på 18 varianter av samme begrep i stedet for 9.

Begrepsgruppen brukes fremdeles (2 treff i bøker og 27 treff i aviser 2020–2022). Av de 27 treffene i aviser fra 2020–2022, kom 24 fra ett og samme innlegg av rådgiver Ida Aarø i Norges Skogeierforbund sommeren 2021.⁷⁰

I bøker er treff på to eller flere av synonymene i en og samme bok regnet som ett treff.

Bøker 1920–2019

Første treff i *Bondens Håndbok* fra **1955**, i et kapittel om naturlig foryngelse av skog skrevet av professor H.H.H. HEIBERG:

«Foryngelseshogstene inndeles i **åpne og lukkede hogster** ... *Åpne foryngelseshogster* er slike hogster som fjerner så mye av overbestandet at dette ikke lenger har noen beskyttende innflytelse på marka. De viktigste **åpne hogster** er: 1) snauhogster, 2) frøtrestillingshogster.»

Dette er første gang åpne hogster er brukt i denne betydningen i materialet. Tidligere har det vært brukt som synonym til åpne hogstflater, for eksempel i Munch og Svensens lesebok fra 1928:

⁷⁰ Ida Aarø, 'Hogst i Norge: Skogbruket blir ikke mer bærekraftig av å endre måten vi hogger på', *Gjengangeren*, 2021-09-30, 8.

«Innpå stien et stykke gikk stien over en åpen hugst, og da vi var midt borti der, kom bikkja gnistrende med halen mellom beina og gjømte sig bak mig.»⁷¹

HANS HERMAN HJORTDAL HEIBERG (1904–2000) tok eksamen med innstilling ved skogbruksavdelingen NLH i 1927. Han var skogbestyrer på farens gods Amble i Sogn 1927–1931, fikk deretter en kortvarig jobb ved Det norske Skogforsøksvesen, og ble assistent i botanikk ved NLH i 1932. I 1933 fikk han et treårig høgskolestipend i skogøkonomi ved skogbruksavdelingen. I 1938 overtok han Amble etter faren. I 1947 ble HEIBERG – alias H⁴ – utnevnt til professor i skogskjøtsel ved NLH, og han ble i stillingen til han flyttet tilbake til Amble for godt i 1954.⁷²

Siste treff **2019** i *Foryngelse av barskog*, skrevet av et team på 11 forfattere og utgitt av Skogbrukets Kursinstitutt:

«Skogens struktur avgjør i stor grad valg av hogstform. Én-etasje skog vil i hovedsak egne seg for **åpne hogstformer**. En gjensatt skjerm vil lett kunne blåse overende.»⁷³

Aviser 1920–2019

Første treff **1965** i *Nationen*, i OLA BØRSETS omtale av Bjørs doktoravhandling om skogsbeite:

«Interessant er det å merke seg at en forsiktig, kontrollert beiting med sau kan virke gunstig i vanlige granplantninger (3–4-årig gran). Det er forholdene på åpne flater (**åpne hogster**) forfatteren har undersøkt, og der vet vi jo at det er blitt litt av et problem med grasveksten, spesielt smyle, som tar vann og næring fra våre skogsplanter.»⁷⁴

OLA BØRSET, professor i skogskjøtsel, se 3.2.5

Siste treff **2010** i *Nationen*, i et intervju med JØRUND ROLSTAD om skogbruk og biologisk mangfold:

«– **Åpne hogster** har vært gunstig for mange nye arter som krever lys og varme. Alle ytterpunkter er uheldige for det biologiske mangfoldet, sier Rolstad.»⁷⁵

JØRUND ROLSTAD (1958–) er naturforvaltningskandidat fra NLH. Han har blant annet vært stipendiat ved Institutt for naturforvaltning, hvor han tok graden dr. scient. Siden 1989 har han arbeidet som

⁷¹ Mathilde Munch og Sven Svensen, *Hjemme og ute: Lesebok, mindre utgave*, bind 3, Oslo: Steenske forlag, 1928, 314.

⁷² Ola Børset, 'Hans H H Heiberg' i *Norsk biografisk leksikon* på snl.no, https://nbl.snl.no/Hans_H_H_Heiberg (sett 2022-04-26).

⁷³ Mathis Lunde (red.), *Foryngelse av barskog*, Biri: Skogbrukets Kursinstitutt, 2019, 35.

⁷⁴ O. B. [Ola Børset], 'Doktoravhandling om skogsbeite', *Nationen*, 48.58, 1965-03-10, 4.

⁷⁵ Hans Bårdsgård, 'Mener skogsdrift er viktig for mangfold: Skogbruket kan ikke beskyldes for å ha utryddet en eneste art de siste 100 årene, sier forsker Jørund Rolstad', *Nationen* 93.241, 2010-10-19, 6.

forsker ved Norsk institutt for skogforskning (nå en del av NIBIO).⁷⁶ Rolstad er særlig kjent for sine arbeider om skogsfugl, naturskog og om skoghistorie.

Diskusjon

Varianten «åpne hogster» forekommer i to betydninger i materialet: som hogstform (eks. Heiberg) og – særlig i eldre materiale – som en åpen flate etter hogst (eks. Børset). Den svakheten har ikke variantene «åpne foryngelseshogster» og «åpne hogstformer».

Hos Heiberg handler skillet mellom åpne og lukkede hogster om *vekstvilkårene foryngelsen får fra hogsten*, og er *ikke* et skille mellom foryngelseshogster som skal skape enetasjede bestand og foryngelseshogster som skal skape fleretasjet skog. Det skillet går hos Heiberg i overgangen mellom småflatehogst og «plukkhogst»/bledning.

⁷⁶ Thorbjørn Hæhre, 'Sats på miljøet på bred front', *Glåmdalen* 63.121, 1989-01-06, 20; Thorbjørn Hæhre, 'Flerbruk og samarbeid løsningen for miljøet', *Glåmdalen* 64.5, 1988-05-30, 16.

3.2 Ord for skogbruk som skaper toetasjet eller fleretaset skog

3.2.1 Uensalderskogbruk

Søkeord: uensalderskogbr*, ueinsalderskogbr*

Dato: 2022-05-06

Antall treff

År	Bøker	Aviser
1920--1929	-	-
1930--1939	-	-
1940--1949	-	-
1950--1959	-	1
1960--1969	-	-
1970--1979	-	-
1980--1989	-	-
1990--1999	-	-
2000--2009	-	-
2010--2019	-	-
Sum 1920–2019	0	1

Bøker 1920–2019

Ingen treff verken i eller utenom hundreårsperioden.

Aviser 1920–2019

Første og eneste treff i *Samhold* (Gjøvik) **1952**, i en reportasje fra en skogdag i Torpa:

«... Noen særlig diskusjon ble det ikke, men Peder Aalseth opponerte friskt og hevdet at det ikke nyttet å få til ensalderbestand i slik skog som her. Han ville ta ut de store og dårlige trær hvis han skulle blinke skogen. Ødegård hevdet imidlertid at Aalseth selv har praktisert noe helt annet i sin skog enn det **'uensalderskogbruk'** han her gikk inn for. Han har tatt vekk overstanderne og fått opp mere ungskog enn noen annen i Snertingdal og Torpa. I dette bestand hadde det også i sin tid vært en ensalderforyngelse, idet alle trær var omtrent like gamle, framholdt Ødegård. Med ensaldret mente man trær som var kommet opp innenfor en 20 års periode.»⁷⁷

⁷⁷ 'Foryngelsen hovedtemaet under skogdagen i Torpa: Sterkt unormal aldersklassefordeling både i Torpa og Snertingdal', *Samhold* 68.203, 1952-09-03, 4.

KNUT ØDEGAARD (1910–1994) var skogbrukskandidat fra NLH 1936. Etter et par år som ekstraassistent ved Skogforsøksvesenet, vant han videre yrkeserfaring fra en lang rekke engasjementer og stillinger i skogbruket, blant annet som skogbrukslærer, herredsskogmester, forstmester og allmenningsbestyrer. I 1952 ble han fylkesskogmester i Oppland og senere fylkesskogsjef samme sted.⁷⁸

Diskusjon

Uensalderskogbruk er et klart og konsist antonym til ensalderskogbruk (kapittel 3.1.1). Likevel fikk det bare ett treff i materialet. Det klinger kanskje ikke spesielt godt språklig.

3.2.2 Ujevnaalderskogbruk

Søkeord: ujevnaalderskogbr*, ujamnaalderskogbr*

Dato: 2022-05-06

Antall treff

År	Bøker	Aviser
1920--1929	-	-
1930--1939	-	1
1940--1949	-	-
1950--1959	-	1
1960--1969	-	2
1970--1979	-	-
1980--1989	-	-
1990--1999	-	-
2000--2009	-	-
2010--2019	-	-
Sum 1920–2019	0	4

Bøker 1920–2019

Ingen treff.

Aviser 1920–2019

Første treff **1936** i *Dagbladet*, i et debattinnlegg av professor BØHMER:

«Våre første forstmenn anla som bekjent en rekke teigesnauhugster som i stor utstrekning gikk over til bråter. Disse kunde ligge i opptil 30 à 40 år som grinende, uproduktive arealer. I

⁷⁸ Landbruksakademikere 1922–74, Oslo: Landbruksforlaget, 1981, 204.

Nordmarkens gods og Fritzøe gods, for å nevne et par eksempler, fikk man syn for saken. Så løp man, nærmest i panikk, bort fra teigesnauhugsten og over til mer eller mindre urasjonelle plukkugstformer. Nu, da bråtene i de fleste tilfelle endelig igjen har lukket sig og **ujevnalderskogbruket** i sine forskjellige utforminger er under god utvikling, viser der sig tendenser til å løpe tilbake til den gamle idé og det uten faste og objektive holdepunkter for bedømmelse av dens anvendbarhet under forskjellige forhold.»⁷⁹

Om BØHMER, se 3.1.2.

Siste treff **1961** i *Nationen*, i et debattinnlegg av professor BØHMER der han reagerer på at rektor ved skogskolen i Brandbu kalte individskogbruk for svermerisk tale:

«Hva er det egentlig vi gjør når vi tynner i et bestand – la oss tenke oss et endog absolutt jevnalderlig bestand? Jo, under blinking og hogst setter vi igjen tilstrekkelig mange av de trær som i henhold til sine biologiske og tekniske egenskaper og sin standplass i forhold til de andre trær vil komme til å fordele standplassen mellom seg på den mest rasjonelle måte. Vi verner altså om disse individer, vi bedømmer hvert enkelt av dem, vi driver individskogbruk, og slik pleie gjentar vi med års mellomrom, inntil tiden for sluttavvirkning er inne. Er dette svermerisk tale? – Er dette svermerisk skogbruk? Slik gjør vi det i **ujevnalderskogbruket** også – i bledningsskogen, om det da er tillatt å bruke dette substantiv. Vi driver individpleie.»⁸⁰

De tre øvrige treffene var også til artikler av BØHMER (i 1959 og 1960).

Diskusjon

Ujevnalderskogbruk er et klart og konsist antonym til jevnalderskogbruk (kapittel 3.1.2). I materialet var det fire treff på avisartikler og alle var skrevet av BØHMER.

⁷⁹ J.G. Bøhmer, 'Skogdriften i Norge under radikal omlegging', *Dagbladet* 68.255, 1936-11-02, 8.

⁸⁰ J.G. Bøhmer, 'Skogbruksmøtet på Gjøvik 26. januar 1961', *Nationen* 44.30, 1961-02-04, 4.

3.2.3 Fleralderskogbruk

Søkeord: fleralderskogbr*, fleiralderskogbr*

Dato: 2022-05-06

Antall treff

År	Bøker	Aviser
1920--1929	-	-
1930--1939	-	4
1940--1949	-	-
1950--1959	-	1
1960--1969	-	-
1970--1979	-	-
1980--1989	-	-
1990--1999	2	-
2000--2009	3	1
2010--2019	-	17
Sum 1920–2019	5	24

Av de 17 treffene i aviser 2010–2019 var 11 til ett og samme åpne brev fra sju naturvernorganisasjoner til myndighetene i 2013. Begrepet brukes fremdeles (6 treff i aviser 2020–2022).

Bøker 1920–2019

Første treff **1974** i et avsnitt av KÅRE VENN om råte i relasjon til ulike former for skogbruk, i NLHs utredninger om Osломarka. Her skiller Venn mellom «enalderskogbruk» og «andre produksjonsmåter (**fleralderskogbruk**, bledning, plukkhogst)». Han begynner avsnittet om det han kaller andre produksjonsmåter slik:

«Dersom slike skogbruksformer forutsetter uttak av større dimensjoner enn ved enalder-skogbruk, naturlig gjenvekst og for øvrig beskjeden skogskjøtselsmessig innsats, vil trolig det årlige virkesuttak inneholde større råtemengder enn gjennomsnittlig ved enalderskogbruk. Faren for rotråte øker med treets alder ...»⁸¹

Dr. scient. KÅRE OLAV VENN (1935–) er skogbrukskandidat fra NLH 1962 og har siden arbeidet på Ås med forskning og undervisning i forstpatologi.⁸²

Siste treff **2008** i et bokkapittel av GJERMUND ANDERSEN om de siste eventyrskogene:

⁸¹ Kåre Venn, 'Råte', *Norges landbrukshøgskoles utredninger i tilknytning til Miljøverndepartementets flerbruksplanarbeide for Osломarka, bilag til generell del*, bind 1, bilag 9, Ås-NLH 1974, 3.

⁸² *Landbruksakademikere 1922–74*, Oslo: Landbruksforlaget, 1981, 232.

«På tur i Marka kan du gjøre deg kjent med dette: I de plukkhogde skogene finner du trær av ulik alder og størrelse over hele arealet, mens flatehogster etterfølges av ensaldret, homogen planteskog. Det første kaller vi **fleralderskogbruk**, det andre ensalderskogbruk eller industriskog. **Fleralderskogbruket** innebærer skjøtsel av enkelttrær. Utvokste trær, og de som er skadet eller hindrer verdifulle trær i å utvikle seg, blir felt. Skogen er fortsatt skog etter hogsten, og skogbildet oppleves hele tiden som 'naturlig', med relativt lysåpen og lett framkommelig skog med mye mose, lyng og annen undervegetasjon.»⁸³

GJERMUND ANDERSEN (kapittel 3.1.7) forfattet bokkapitlet som leder av Naturvernforbundet i Oslo og Akershus.

Aviser 1920–2019

Første treff **1938** i *Nidaros*, i forstmester TEPSTADS omtale av Agnar Barths bok *Skogskjøtsel på biologisk grunnlag*:

«Det er i grunnen merkeleg at samstundes som dei både i Tyskland og i Schweiz driver å arbeidar seg burt frå snauhogst og einalderskogbruk over til **fleiralderskogbruk**, so skal fleire store profetar her i landet preika nett den stikk motsette lære. Då er det gildt å ha ein kapasitet som professor Barth som kjenner desse ting betre enn nokon nolivande nordmann.»⁸⁴

Alle de fire treffene i aviser før 1950 var til denne ene bokomtalen, skrevet av TEPSTAD (se kapittel 3.1.7) og trykt i 1938 og 1939.

Siste treff **2018** Aftenposten i et debattinnlegg av GJERMUND ANDERSEN om skogbruk og klima: «For det første må vi forlenge tiden mellom planting av skog og ny hugst med mange tiår. Dette er det mest effektive tiltaket i industriskogen. Videre må vi slutte med flatehugst og begynne med **fleralderskogbruk**, der det hele tiden er skogdekke på arealene, slik at vi redserer karbontap og opprettholder fotosyntese og symbiose med nytteorganismene i jorden.»⁸⁵

GJERMUND ANDERSEN skrev dette innlegget som leder av Naturvernforbundets skogutvalg.

Diskusjon

Fleralderskogbruk er et godt norsk navn på skogbruk som leder til fleraldret skog og et logisk antonym til enalderskogbruk. Likevel er det lite brukt i materialet.

⁸³ Gjermund Andersen, 'De siste eventyrskogene', s. 222–217 i Stein P. Aasheim og Marianne Reusch (red.), *Vandrer med verdenskart: festskrift til Øystein Dahle 70 år*, Oslo: Flux, 2008, 227

⁸⁴ J. Tepstad, 'Professor Barth: Skogskjøtsel på b[i]ologisk grunnlag', *Nidaros* 37.299, 1938-12-23, 7--8.

⁸⁵ Gjermund Andersen, 'Skog, skogbruk og klima', *Aftenposten* 159.31, 2018-01-31, 21

3.2.4 Naturskogbruk

Søkeord: naturskogbr*

Dato: 2022-05-11

Antall treff

År	Bøker	Aviser
1920--1929	-	-
1930--1939	-	3
1940--1949	2	11
1950--1959	-	-
1960--1969	1	1
1970--1979	1	2
1980--1989	3	-
1990--1999	4	1
2000--2009	3	-
2010--2019	-	1
Sum 1920–2019	14	19

Begrepet brukes fremdeles (1 treff i bøker 2020–2022)

Bøker 1920–2019

Første treff **1944** i et kapittel om vekstforedling av skogtrær av ASBJØRN ORDING:

«En verdifull skogtreforedling kan også praktiseres i **naturskogbruket**, f. eks. ved planmessig utvalg av de beste individer til frøtrær, men det kan ikke hindres at disse frøtrær blir utsatt for en mer eller mindre ukontrollert bestøvning ... Jeg skal seinere komme tilbake til de forskjellige måter som vekstforedlingen kan realiseres på i **naturskogbruket**, men foreløpig vil jeg innskrenke meg til å understreke at planmessig vekstforedling har lettere for å oppstå og utvikle seg i et kulturskogbruk enn der hvor man lar naturen selv sørge for gjenveksten.»⁸⁶

Dr.agric. ASBJØRN ORDING (1905–1944) var skogbrukskandidat fra NLH 1930. Han ble deretter stipendiat, senere assistent i botanikk ved NLH, og er særlig kjent for sine arbeider om skoghistorie med grunnlag i pollenanalyser og årringanalyser. I 1943 ble han konsulent ved Landbruksdepartementets skogkontor.⁸⁷

Siste treff **2005** i Aschehougs Norgeshistorie, i bindet om perioden 1660–1780 av SØLVI SOGNER:

⁸⁶ Asbjørn Ordning, *Emner fra skogforskningen: 1. Skogbotanikken*, Oslo, 1944, 198.

⁸⁷ *Norske forstkandidater 1853–1953*, Oslo, 1954, 232.

«Skogsdriften i dette tidsrommet ble drevet som ren høsting. Det ble ikke plantet ny skog; innenfor dette **naturskogbruket** ble det overlatt til naturen å sørge for etterveksten ... Det ble glissent i skogene etter hvert som stortrærne forsvant, og det var ingen frodig underskog.»⁸⁸

SØLVI SOGNER (1932–2017) var faghistoriker. Hun ble ansatt ved Universitetet i Oslo i 1975 og var professor i historie fra 1988 til 2002. Spesialfeltet hennes var historisk demografi.⁸⁹

Aviser 1920–2019

Første treff **1939** i *Hamar Arbeiderblad*, i et referat fra et foredrag av skogdirektør SØRHUUS: «**Naturskogbruket** er et tilbakelagt stadium etter at skogforsøksvesenet har vist at bare skjønnsomt stell kan gi den fulle produksjon.»⁹⁰

KARENUS OLSEN SØRHUUS (1881–1971) var skogbrukskandidat fra NLH 1911. Han ble ansatt i Landbruksdepartementets skogavdeling i 1916 og var skogdirektør fra 1927 til 1949.⁹¹

Siste treff **2010** i *Solungavisa*, i et intervju med pensjonert faglærer ERIK ROSTAD:

«Mye er forandret også etter 1985. **Naturskogbruket** er i vinden nå for tiden. Redskapene som jeg instruerte i bruken av er borte for lengst ...»⁹²

ERIK ROSTAD (1920–2010) var skogtekniker fra Oppland Skogskole 1943. Han var instruktør og faglærer ved Yrkesskolen for skogsarbeidere på Sønsterud fra 1947 til han gikk av med pensjon i 1985.

Diskusjon

Naturskogbruk har dels vært brukt som antonym til kulturskogbruk (kap. 3.1.4), men også som betegnelse på skogbruk som baserer seg på naturlig foryngelse i videste forstand. Det forekom mye sjeldnere i materialet enn kulturskogbruk (med 33 treff i bøker og aviser mot 1490 for kulturskogbruk i hundreårsperioden).

⁸⁸ Sølvi Sogner, *Aschehougs Norgeshistorie 6: Krig og fred 1660–1780*, 2. opplag, Oslo: Aschehoug, 2005, 180

⁸⁹ Hilde Sandvik m.fl., 'Sølvi Sogner', *Aftenposten* 158.88, 2017-03-29, 32.

⁹⁰ 'Vi har altfor mye gammel skog, sier skogdirektør Sørhuus', *Hamar Arbeiderblad* 14.29, 1939-02-24, 8.

⁹¹ *Norske forstkandidater 1853–1953*, Oslo, 1954, 95.

⁹² Hans Didrik Bakke, 'Skogens hedersmann: Erik Rostad fyller 90 år mandag', *Solungavisa* 3.12, 2010-03-25, 22.

3.2.5 Plukkhogstskogbruk

Søkeord: plukkhogstskogbr*, plukkhugstskogbr*, plukkskogbr*, plukningsskogbr*, plukningsbr*.

Dato: 2022-05-05

Antall treff

År	Bøker	Aviser
1920--1929	1	14
1930--1939	2	3
1940--1949	-	-
1950--1959	-	2
1960--1969	3	3
1970--1979	1	-
1980--1989	-	-
1990--1999	-	-
2000--2009	1	1
2010--2019	2	2
Sum 1920–2019	10	25

Begrepet brukes fremdeles (1 treff i bøker og 2 treff i aviser 2020–2022). Det ble også brukt før 1920 (2 treff i aviser 1882–1885).

Bøker 1920–2019

Første treff **1928** i MYHRWOLDS *Skogbrukslære*, i kapitlet om blædningshogst:

«Saa er at omtale det vistnok mest omdisputerte hugstsystem: *Blædningsbruket*, som strengt tat er et **plukningsbruk**, men som dog i tidens løp inden skogskjøtselen er blit utformet under fuld hensyntagen til den naturlige foryngelse. Den staar saaledes ganske bestemt i motsetning til den tidligst anvendte uordnede, planløse plukningshogst eller dimensionshogsten. Blædningsbruket er nu utviklet til et rationelt, ordnet hugstsystem, som har fundet mere og mere utbredelse overalt, hvor det lar seg tilpasse. Anvendes i Finland, dels i Sverige, i Russland, i tyske fjeldskoger, i Schweitz. Det har faat betegnelsen **rationelt plukningsbruk** eller *blædningshogst* og ansees som den intensiveste hugstform, men derved ogsaa den vanskeligste.»⁹³

ALBERT KARSTEN MYHRWOLD (1856–1920) tok eksamen i skogbruk ved forstakademiet i Aschaffenburg i Tyskland i 1877. Han var allmenningsbestyrer, landbruksskolelærer og forstmester i statens tjeneste før han ble ansatt ved Den høiere Landbrugsskole i Ås i 1895. Da skolen ble

⁹³ A.K. Myhrwold, *Skogbrukslære: forelæsningsnotiser ved Norges landbrukshøiskole: bearbejdet og utgit ved Julius Nygaard*, Oslo: Grøndahl & Søn, 1928, 654–655.

omorganisert til Norges landbrukshøgskole i 1897, fikk Myhrwold ansvar for den nyopprettede skogbrukslinjen som overlærer og senere professor i skogbruk.⁹⁴ Boka *Skogbrukslære* fra 1928 er basert på Myhrwolds forelesningsnotater.

Siste treff **2012** i PAUL HALBERGS jubileumbok for forsikringsselskapet Skogbrand:

«Saken var imidlertid den at både tilvekstmål og linjetaksering var tilpasset det gamle blødnings- og **plukkhogstskogbruket**. Linjetaksten, som tok utgangspunkt i det enkelte tre, hadde en aldersmessig differensiert skog som et ideal. Det nye kulturskogbruket tok utgangspunkt i bestanden.»⁹⁵

PAUL TAGE HALBERG (1944–) er cand.polit. med fagene pedagogikk, sosiologi og psykologi, og har i tillegg studert historie og filosofi. Han har undervist i samfunnsfag på høgskolenivå, er faglitterær forfatter og har skrevet flere bøker med temaer fra skogbrukshistorien.⁹⁶

Aviser 1920–2019

Første treff **1925** i *Eidsiva*, i et referat fra et foredrag av skoginspektør OVE HASLUND:

«Foredragsholderen mente at skogbruket her i landet hadde utviklet seg alt for ensidig som **plukningsbruk**, og at dette **plukningsbruk** (hvis mest rasjonelle form ogsaa er kaldt 'blødningshugst', et ord, der dog burde avskaffes hos os) under mangfoldige forhold – væsentlig paa midlere boniteter – maa avløses av flatehugster og wagnerhugster for at skaffe en eftervekst der er skikket for fremtidens skogbestand. Kun paa denne maate kan vort skogbruk under forhaandenværende omstændigheter ophjelpes i produktionen.»⁹⁷

OVE HASLUND var skoginspektør hos Mathiesen, Eidsvold Værk, se kapittel 3.1.1.

Siste treff **2013** i *Gudbrandsdølen Dagningen*, i et debattinnlegg om naturvern og skogbruk av BJØRN SKINNERLIEN:

«Det er nære på at Naturvernforbundet utelater/glemmer at virket etter plukkhogst faktisk skal drives fram. Hvordan skulle vi i framtiden skaffe nok arbeidskraft til det urasjonelle **plukkhogstskogbruket**.»⁹⁸

BJØRN SKINNERLIEN (1950–) er skogtekniker og cand.mag. med spesialpedagogikk som hovedfag. Han arbeidet som karttekniker, tømmermåler, skogsentreprenør og lærer før han ble adjunkt ved Lillehammer Voksenopplæringscenter i 1997. Han driver økologisk gårdsdrift på egen eiendom.⁹⁹

⁹⁴ Nekrolog i *Morgenbladet* 102.337, 1920-07-09, 2

⁹⁵ Paul Tage Halberg, *Skogbrand: Skogbruk og skogforsikring 1860–2012*, [Oslo: Skogbrand], 2012, 239.

⁹⁶ Stein Vidar Lie, 'Skogkveld med forfatteren', *Glåmdalen* 75.39, 2000-02-16, 8.

⁹⁷ 'Vort skogbruk', *Eidsiva* 17.9: 1925-02-03, 1.

⁹⁸ Bjørn Skinnerlien, 'Naturvernforbundet og skogen', *Gudbrandsdølen Dagningen* 176.87, 2013-04-17, 38.

⁹⁹ '50 år', *Gudbrandsdølen Dagningen* 164.147, 2000-06-30, 38.

Diskusjon

Plukkhogstskogbruk med varianter forekom hist og her i materialet gjennom hele hundreårsperioden, men ikke mye. Det er et tøyelig begrep, som har vært brukt både om ordnet bledning (rasjonell plukkhogst), om måldiameterhogst (dimensjonshogst), og om tilfeldig høsting av enkelttrær.

Norsk Korrespondanseskoles oppslagsbok fra 1946 definerer plukkhogst slik (mine uth.):

«**Plukkhogst** kalles hogstmåten når avvirkingen av skog foretas slik at trærne plukkes ut her og der uten at en følger et best[emt] system. **Forkastelig hogstmåte.**»¹⁰⁰

Kanskje er det fordi ordet plukkhogst ble så negativt ladet, at flere senere har foretrukket fremmedordet **selektiv** hogst – slik en bruker fremmedord for visse begreper som kan virke støtende på norsk.

Selektiv hogst er forresten blitt oversatt med **utvalgshogst**, som vi første gang finner nevnt i BØRSETS *Skogskjøtsel II* fra 1986:

«**Utvalgshogster** eller **selektive hogster** bygger på det enkelte tre, eller mindre tregrupper som enhet for behandlingen. ... Utvalgshogst i sin rasjonelle form kalles bledningshogst.»¹⁰¹

OLA BØRSET (1913–2007) var forstkandidat fra NLH 1938. Etter midlertidige stillinger som vitenskapelig assistent ved Institutt for skogskjøtsel og Institutt for skogtaksasjon, ble han lærer på Mære landbruksskole i 1940. I 1942 kom han tilbake til Ås, og arbeidet for Ingeniør F.H. Frølich's Fond (Ospefondet) ved Institutt for skogskjøtsel i ti år. I 1952–55 var han skogkonsulent i Skogbrukets og Skogindustriens Forskningsforening. Han var professor i skogskjøtsel ved NLH 1955–1981.¹⁰² Som emeritus skrev han lærebøkene *Skogskjøtsel I* og *II*, som kom ut i 1985–1986.

Søkeordet *utvalgshogstskogbruk* fikk ingen treff i materialet. Den konstruksjonen er for tung.

¹⁰⁰ J. Faaland (red.), *NKS Oppslagsbok: praktisk arbeids- og konversasjonsleksikon for NKS-elever*, Oslo: Norsk Korrespondanseskole, 1946, 914

¹⁰¹ Ola Børset, *Skogskjøtsel II: Skogskjøtselens teknikk*, Oslo: Landbruksforlaget, 1986, 48.

¹⁰² 'Professor Ola Børset', *Tidsskrift for Skogbruk* 90.1 (1982): 5–6.

3.2.6 Bledningsskogbruk

Søkeord: bledningsskogb*, blædningsskogb*, bledningsbru*, blædningsbru*

Dato: 2022-05-04

Antall treff

År	Bøker	Aviser
1920--1929	3	12
1930--1939	2	12
1940--1949	1	16
1950--1959	3	33
1960--1969	6	13
1970--1979	6	10
1980--1989	20	7
1990--1999	39	3
2000--2009	25	1
2010--2019	2	3
Sum 1920–2019	107	110

Begrepet brukes fremdeles (3 treff i bøker 2020–2022). Det var også i bruk før 1920. *Bledning* er avledet av det gammelnorske *bledja* – som fins i mange bygdemål i formen *blæa* – og betyr å søke ut eller plukke ut [for eksempel] trær. Det var den unge forstmannen og skribenten, senere offiser EIVIND KARSTEN ELIESON (1849–1939) som i 1881 valgte å bruke dette ordet spesielt for «den uligealdrede Form, der har alle Aldersklasser over hinanden paa samme Sted». ¹⁰³

Bøker 1920–2019

Første treff **1921** i *Skogtaksationslære* av AGNAR BARTH:

«Hvis man tænker sig en skog drevet i **blædningsskogbruk** med 10-aarig hugstomløp, vil man under forutsætning av en normal bestokning og en jevn fordeling av den ældre og yngre skog over hele skogarealet kunne inndeles skogen i 10 likestore blædningsteiger, hvorav en teig aarlig gjennomhugges». ¹⁰⁴

BARTH er omtalt i kapittel 3.1.3.

Siste treff **2019** i *Foryngelse av barskog*, utgitt av Skogbrukets Kursinstitutt:

¹⁰³ Elieson, 'Blædning, eller den ligealdrede Form og Tragthugst?', *Den norske Forstforenings Aarvog* 1 (1881): 55–74, 55, sitat fra s. 58. Jfr. *Norsk Ordbok*, 'Il ble' tyding 2, <https://alfa.norsk-ordbok.no/?men=noob&mc0=no&mc1=ah&q=ble&but=ble&scope=e> (sett 2022-08-10).

¹⁰⁴ Agnar Barth, *Skogtaksationslære*, 4. utgave, Oslo: Grøndahl & Søn, 1921, 125.

«**Bledningsskogbruk** krever hogstingrep gjennom hele bledningsfeltet med normalt 10–30 års mellomrom, såkalt bledningstid. Kortest er bledningstida på felt med høy bonitet og gode driftsforhold.»¹⁰⁵

Aviser 1920–2019

Første treff **1920** i *Hedemarkens Amtstidende*, i en reportasje fra en utferd i Knøsen skog i Solør:

«Som igaar meddelt foretok de svenske forstmænd igaar befarung i Knøsen skog i Vaaler. Det var '**blædningsskogbruket**' som blev beset. Den usedvanlig vakre skog og dens behandling vakte de fremmedes udelte beundring. Leder var skogforvalter Heidenreich, som under en rast i skogen var gjenstand for den hjerteligste hyllest for sin udmerkede ledelse av ekskursjonen.»¹⁰⁶ (Jfr. vurderingen av samme skog i 1947 i kapittel 3.1.3)

ALBERT KONRAD HEIDENREICH (1865–1943) hadde eksamen i skogbruk fra Tharandt 1888. Han arbeidet som skogbrukslærer ved landbruksskoler og som skogassistent og skogforvalter i staten før han ble forstmester ved Borregaard i 1906. I 1918 ble han disponert for Gravbergskovens Aktieselskab under Borregaard, som Knøsen skog var en del av.¹⁰⁷

Siste treff **2018** i *Telen*, i et debattinnlegg av HALVOR SEM om skogbruket i Sætreåsen ved Notodden:

«Skogane i Sætreåsen er det vi kan kalla gamal barblandingsskog som er hogstmogen. Det gjeld serleg dei gamle grantrea som er utsete for rotesoppar og barkbiller. Det er nå slutt på det gamle **bledningsskogbruket** der ein plukka ut eitt og anna svekka tre. Nå er det tid for å bruke hogstmaskin og lassberar og flatehogstar. PEFC-standardane vert etterlevde.»¹⁰⁸

HALVOR SEM (1944–2020) var bonde og skogeier i Heddal. Som utdannet lærer jobbet han i skolen i mange år. Han engasjerte seg blant annet i det lokale skogeierlaget, og han arbeidet en tid for Telemark Skogselskap. Han utgav to bøker, en om Lifjell og en om skogbruket i Gransherad, Heddal og Lisleherad i fortid og framtid.¹⁰⁹

Diskusjon

¹⁰⁵ Mathis Lunde (red.), *Foryngelse av barskog*, Biri: Skogbrukets Kursinstitutt, 2019, 41.

¹⁰⁶ 'De svenske forstmænds reise: Stor begeistring over besøket i Vaaler', *Hedemarkens Amtstidende* 74.135, 1920-06-16, 3.

¹⁰⁷ *Norske forstkandidater 1853–1953*, Oslo, 1954, 35.

¹⁰⁸ Halvor Sem, 'Skogbruk i Sætreåsen', *Telen* 91.142, 2018-08-27, 13.

¹⁰⁹ Torstein Nisi, 'Farvel flotte eldsjel, Halvor Sem!' *Telen* 93.102, 2020-09-04, 31.

Som vi ser av aviseksemplet fra 2018, er **bledningsskogbruk** er et begrep som selv nokså skogvante folk kan bruke feil – eller velge å bruke feil fordi de ønsker å fremme andre typer skogbruk. Dessuten er bledning, i engere forstand, ikke den eneste hogstformen som kan skape skog som består av flere enn ett tresjikt.

3.2.7 Flatefritt skogbruk

Søkeord: flatefritt

Dato: 2022-05-10

Ett treff i bøker og to treff i aviser 1920–2019; alt fra 1990-tallet.

Bøker 1920–2019

Første og eneste treff **1996**, i referat fra et foredrag av ROLF HATLINGHUS på et møte i Rådgivende organ for Levende Skog om markedskrav og kompetanseoppbygging:

«Markedskravet skapes av miljøorganisasjonene og adopteres av industrien. Problemet er at dette ikke er reelle krav fra forbrukerne / publikum, men er styrt og skapt av andre. Et av resultatene er et krav om **flatefritt** skogbruk i Norden. Problemet er at når vi sier snauhogst (clearcutting) her hjemme, blir det oppfattet som enorme flater som en kan se bla. i Kanada. Våre små flater burde oversettes med «managed open cuttings», mente Hatlinghus ...»¹¹⁰

ROLF HATLINGHUS (1951–) er skogbrukskandidat fra NLH 1978 og tok tilleggsutdannelse i bedriftsøkonomi. Han var sjefsinstruktør ved Skogbrukets Kursinstitutt og skogbrukssjef i Drammens-distriktets Skogeierforening før han ble skogbrukssjef hos Løvenskiold-Vækerø i 1988. Den stillingen hadde han til 2010 og ble deretter seniorrådgiver i samme firma. ¹¹¹

Aviser 1920–2019

Første treff **1995** i *Drammens Tidende og Buskeruds Blad*, i et debattinnlegg av SVERRE THORESEN:

«Det er på det rene at våre skoger gjentatte ganger de siste 500 år har vært utsatt for rovdrift som langt overskrider det virkesuttak vi har hatt i moderne tid. Det var på ingen måte noe **flatefritt** økologisk skogbruk tidligere generasjoner drev.»¹¹²

¹¹⁰ 'Hvordan vurderer norsk skognæring kravene til bærekraftig skogbruk?', side 8–9 i Levende Skog, *Rapport 3: Markedskrav og kompetanseoppbygging: referat fra møte i Rådgivende organ Honne 29.–30. oktober 1996*.

¹¹¹ Sverre Grimstad, *Fra Nordmarka og Alaska*, Oslo: Dreyer, 2018, 80–83.

¹¹² Sverre Thoresen, 'Skogeierne og Holtefjell', *Drammens Tidende og Buskeruds Blad* 164/113.168, 1995-07-25, 2.

SVERRE THORESEN er skogbrukskandidat fra NLH 1974, og skrev innlegget som direktør i Norges Skogeierforbund.

Andre og siste treff **1997** i *Nationen*, i et debattinnlegg av ARNODD HÅPNES:

«I flere sammenhenger tillegges vi argumenter som at vi ønsker et **flatefritt** skogbruk, vi ønsker ikke planting av skog, vi misliker at folk tjener penger på å drive skogbruk, etc. I realiteten er det snarere tvert om. WWF har gjennom hele skogdebatten argumentert for et skogbruk tilpassa naturlig skogøkologisk dynamikk.»¹¹³

ARNODD HÅPNES er biolog og skrev dette innlegget som prosjektleder skog i WWF Verdens Naturfond.

Diskusjon

Flatefritt skogbruk er antonym til både flatehogstskogbruk og flateskogbruk, men det fikk få treff i materialet. Betegnelsen passer med svensk *hyggesfritt skogsbruk*, som Skogsstyrelsen definerer slik:

«Hyggesfritt skogsbruk på skogsmark med produktionsmål innebær att skogen sköts så att marken alltid är trädbevuxen utan att det uppstår några större kalhuggna ytor. ... Formuleringen 'att marken alltid är trädbevuxen innebær att markägaren har en intention att långsiktigt bruka skogen hyggesfritt [och att] det alltid finns träd som är minst 10 meter höga på marken ...»

og videre at tettheten i skogen overstiger et visst lovbestemt volum (med enkelte nærmere angitte unntak).¹¹⁴

¹¹³ Arnodd Håpnes, 'Skogøkologi', *Nationen* 80.231, 1997-10-07, 19.

¹¹⁴ Skogsstyrelsen, *Hyggesfritt skogsbruk: Skogsstyrelsens definition*, rapport 2021/8, 30, <https://www.skogsstyrelsen.se/globalassets/om-oss/rapporter/rapporter-2021202020192018/rapport-2021-8-hyggesfritt-skogsbruk---skogsstyrelsens-definition.pdf> (sett 2022-05-10).

3.2.8 Kontinuitetsskogbruk

Søkeord: kontinuitetsskogbr*, kontinuitetsskogbr*, kontinuasjonsskogb*, kontinuasjonsskogbr*.

Dato: 2022-05-11

Antall treff

År	Bøker	Aviser
1920--1929	-	-
1930--1939	-	-
1940--1949	1	-
1950--1959	-	-
1960--1969	-	-
1970--1979	-	-
1980--1989	1	-
1990--1999	1	-
2000--2009	4	3
2010--2019	-	5
Sum 1920–2019	7	8

Begrepet brukes fremdeles (2 treff i bøker og 3 treff i aviser 2020–2022).

Bøker 1920–2019

Første treff **1944** i *Skogskjøtsel på biologisk grunnlag* av AGNAR BARTH, i et gjengivelse av en uttalelse fra 1920 av professor Adolf Cieslar i Wien:

«Fremtidens **kontinuasjonsskogbruk** (Dauerwaldwirtschaft) vil i prinsippet adskille sig fra det hittidige driftsystem. Dets første bud vil være å bevare skogorganismen uten avbrytelse på hele skogens flate. Derfor tør den aldrig benytte snauhogster, som ødelegger skogorganismen i bunn og grunn.»¹¹⁵

I neste treff, **1986**, bruker Ola Børset begrepet synonymt med *bledningsskogbruk* i sin lærebok og skriver: «Produksjon, foryngelse og høsting skjer kontinuerlig over hele skogarealet (**kontinuasjonsskogbruk**, Dauerwald).»¹¹⁶

OLA BØRSET (kapittel 3.2.5, siste del) hentet trolig faguttrykket kontinuasjonsskogbruk fra sin gamle lærer i skogskjøtsel AGNAR BARTH (kap. 3.1.3).

Siste treff **2007** i ordlista til et feltheft om Levende Skogs standard for et bærekraftig skogbruk:

¹¹⁵ Agnar Barth, *Skogskjøtsel på biologisk grunnlag*, 2. utgave, Oslo: Grøndahl & Søn, 1944, 138.

¹¹⁶ Ola Børset, *Skogskjøtsel II: Skogskjøtselens teknikk*, Oslo: Landbruksforlaget, 1986, 37.

«Kontinuerlig skogbilde – Skog som kontinuerlig har eldre trær over lang tid (uavhengig av hogst), og hvor kontinuiteten i fuktighet og lystilgang i stor grad beholdes. **Kontinuitetsskogbruk** – Lukket hogst som gir kontinuerlig skogbilde.»¹¹⁷

Aviser 1920–2019

Første treff **2002** i *Hamar Arbeiderblad*, i en kommentarartikkel av LIV MARIT STRUPSTAD om omlegging av skogpolitikken i Norge:

«Endring av forvaltningsmetoder fra bestandsskogbruk til **kontinuitetsskogbruk** og lukkede hogster er svært aktuelt i Mellom-Europa, som Østerrike, Tyskland og Nord-Italia. Fylkesmannen tok allerede i 1999 initiativ til å vurdere alternative skogbehandlingsmetoder og **kontinuitetsskogbruk** i Hedmark.»¹¹⁸

LIV MARIT STRUPSTAD (1956–) er skogbrukskandidat fra NLH 1985. Hun har vært fylkesskogmester i Oslo og Akershus. Da hun skrev artikkelen, var hun fylkesskogsjef i Hedmark. Siden 2008 har hun hatt ulike lederstillinger knyttet til Hvam videregående skole på Romerike.

Siste treff **2018** i *Fredriksstad Blad*, i en reportasje fra en skogdag i Fredrikstadmarka:

«Den svenske Skogsstyrelsen, representert ved Anna Kubik [!] og Henrik Johansson fra Skogsstyrelsen i Uddevalla, har gjort en del erfaringer med bynært skogbruk. '**Kontinuitetsskogbruk**' og 'hyggesfritt skogsbruk' er blitt sentrale begreper i nabolandets skogforvaltning. (Hygge = flatehugst.) De gjør rede for diverse erfaringer med såkalt selektiv hugst.»¹¹⁹

Diskusjon

Kontinuitetsskogbruk i betydningen skogbruk som gir et *kontinuerlig skogbilde uten radikale avbrekk*, er etter min mening et hensiktsmessig uttrykk, selv om det er lite brukt i materialet. Ordet er likt på bokmål og nynorsk, og det har klare paralleller i engelsk og tysk (continuous cover forestry, Dauerwald). Dessuten er det verdinøytralt.

Det er IKKE identisk med Mats Hagners *naturkultur* som inspirerte KONTUS-prosjektet i Hedmark. Naturkultur er et bredere begrep enn kontinuitetsskogbruk.¹²⁰

¹¹⁷ *Levende Skog standard for et bærekraftig skogbruk: feltheft for andelslagene Havass Skog, Glommen Skog og Mjøsen Skog*, 2007, 29.

¹¹⁸ Liv Marit Strupstad, 'Omlegging av skogpolitikken', *Hamar Arbeiderblad* 78.240, 2002-10-17, 5.

¹¹⁹ 'Vi trenger både trevirke og levende trær', *Fredriksstad Blad* 130.266, 2018-11-16, 26–27.

¹²⁰ Per-Erik Wikberg og Tomas Lundmark, 'Naturklutur: Utveclingen i försöksserien de 10 första åren', *Skogsstyrelsen rapport 2006.23*, 3; Maria Åsnes Moan, *Effects of stand structure and stand density on volume growth and ingrowth in selectively cut stands in Norway*, Master's Thesis, MINA, NMBU, 2021, 9.

3.2.9 Skogbruk basert på lukkede hogster

Søkeord:

lukkede hogster, lukkede foryngelseshogster, lukkede hogstformer;
lukkede hugster, lukkede foryngelseshugster, lukkede hugstformer;
lukka hogstar, lukka foryngingshogstar, lukka hogstformer.

Dato: 2022-04-28

Antall treff

År	Bøker	Aviser
1920–1929	-	-
1930--1939	-	-
1940--1949	-	-
1950--1959	1	-
1960--1969	-	3
1970--1979	7	1
1980--1989	6	-
1990--1999	109	27
2000--2009	128	55
2010–2019	33	56
Sum 1920–2019	284	142

Jeg avsto fra entallformene for å unngå et uhandterlig antall søkeord, slik jeg også gjorde for åpne hogster. I bøker er treff på to eller flere av synonymene i en og samme bok regnet som ett treff. Begrepsgruppen brukes fremdeles, med 2 treff i bøker og 41 treff i aviser 2020–2022, men av de 41 avis-treffene var 24 til en og samme tekst fra 2021 av Ida Aarø i Skogeierforbundet.

Bøker 1920–2019

Første treff **1955** i H.H.H. HEIBERGS kapittel om naturlig foryngelse i *Bondens håndbok*:

«B. *Lukkede foryngelseshogster* er hogster som tar sikte på at det gamle bestandet skal skygge for marka og beskytte plantene under oppspiring mot uttørking, ugrasfare og andre kalamiteter som skyldes at en gjennom hogster forandrer lokalklimaet. Med de lukkede hogster søker en således å bevare skogklimaet. De **lukkede hogster** kan en dele inn i: 1) skjermstillingshogster, 2) stripehogster, 3) småflatehogster, 4) plukkhogst.»

I omtalen av plukkhogst skriver Heiberg (med min utheving):

«Alle de foryngelseshogster vi hittil har behandlet [dvs. snauhogster, frøtrestillingshogster, skjermstillingshogster, stripehogster og småflatehogster], har hatt til formål å frembringe **ensaldret skog på større eller mindre flater**. Ved småflatehogster kan en naturligvis gå så langt ned i flatestørrelse at det bare blir ungsbogen som vokser opp i ensalderbestand, mens disse småbestandene etter hvert som de blir eldre og tynnet, består av færre og færre trær.

Skogen mister da bestandskarakter og gå over til ujevnaalderskog, som er karakterisert ved en stammevis blanding av trær av forskjellig alder.»¹²¹

Om HEIBERG, se kap. 3.1.9.

Siste treff **2019**, i blant andre nevnte bok *Foryngelse av barskog* fra Skogbrukets Kursinstitutt: «Vi skiller mellom åpne og **lukkede hogstformer**. ... Ved lukket hogstform (skjermstillingshogst og bledningshogst) vil det være så mange trær igjen at klimaforholdene i skogen i stor grad er uendret.»¹²²

Aviser 1920–2019

Første treff **1960** i *Lillehammer Tilskuer*, i en reportasje om et foredrag OLA BØRSET holdt på en skogkveld arrangert av Fåberg Skogråd:

«Professor Børseth [sic!] kom til slutt inn på spørsmålet om åpne eller **lukkede hogster**, og drøftet om en 50 år gammel undertrykt granplante må ansees som verdiløs. Professoren besvarte spørsmålet med nei. Alderen er ikke avgjørende. Spørsmålet er om planten fremdeles har evnen til å reagere.»¹²³

Siste treff **2019** i *Nationen*, i et innlegg av RAGNA KRONSTAD:

«Restaurering betyr blant annet å tilbakeføre flatehogde skogområder til varierte økosystemer gjennom moderne, **lukkede hogstformer**, myrer må tettes og våtmarker må få nok vann.»¹²⁴

RAGNA KRONSTAD er utdannet journalist og agronom i økologisk landbruk. Hun har blant annet arbeidet som kommunikasjonsrådgiver. I 2016–2019 var hun ansatt i SABIMA, før hun ble gårdsbestyrer for Oslo Kommune på Sørli i Østmarka.¹²⁵

Diskusjon

Skillet mellom åpne og lukkede hogster følger skillet mellom *frøtrestillingshogst* og *skjermstillingshogst*, som ifølge flere skogfaglige forfattere skal ha henholdsvis 3–15 og 16–40

¹²¹ H.H.H. Heiberg, 'Naturlig foryngelse', s. 21–54 i *Bondens håndbok*, vol. 4, Oslo, 1955, 40, 44, 53.

¹²² Mathis Lunde (red.), *Foryngelse av barskog*, Biri: Skogbrukets Kursinstitutt, 2019, 34.

¹²³ 'Naturlig foryngelse ligger godt til rette for skogen i vårt land: Interessant meningsutveksling på Storhove i går', *Lillehammer Tilskuer* 117.82, 1960-04-06, 3.

¹²⁴ Ragna Kronstad, 'Vi må lappe sammen naturen', *Nationen* 101.73, 2019-03-27, 17. Lukkede hogster er nevnt i *Ringerikes Blad* noe senere, 2019-07-24, men bare som et sitat fra Norsk PEFC Standard.

¹²⁵ Østmarkas Venner, 'Sørli tar form som besøks- og friluftsgård', <https://www.ostmarkasvenner.no/soerli-tar-form-som-besoeks-og-friluftsgaard.6277725-256978.html> (sett 2022-04-27).

gjensatte tær per dekar.¹²⁶ I praksis er det lite trolig at foryngelsen ved et trylleslag blir skjermet mot endret mikroklima dersom man setter igjen 16 i stedet for 15 frøbærende trær per dekar. Overgangen er jevn og ikke sprangvis, slik at skillet mellom 15 og 16 et forsøk på å beskrive det ubeskrivelige.¹²⁷

I hvilken grad den lukkede hogstformen skjermstillingshogst skaper fleretasjebestand når foryngelsen er fullført, avhenger av hvordan skjermstillingshogsten blir gjennomført. AGNAR BARTH formulerte det slik i et debattinnlegg i 1945:

«Og hva det siste alternativ angår – skjermstillingen – er den på ingen måte uforenelig med individskjøtselen [...], men tvert i mot bare et spørsmål om skjermtrærnes antall, avviklings-tidens varighet, den mer eller mindre regelmessighet, hvormed uthogsten av dem foregår og den derav følgende nye skogs oppbyggingsmåte.»¹²⁸

Åpne hogstformer pleier å skape omtrent enetasjet skog, så lenge foryngelsen ikke er sammensatt av treslag med ulik vekstrytme. Noen av de lukkede hogstformene kan skape både enetasjet, toetasjet, eller fleretasje skog, alt etter hvordan de utføres. «**Skogbruk basert på lukkede hogster**» er derfor ikke entydig for å beskrive de *visuelle* skogstrukturene det skaper. Faguttrykket passer bedre til å beskrive de *økologiske* konsekvensene av inngrep.

¹²⁶ Stein M. Tomter og Lars Sandved Dalen (red.), *Bærekraftig skogbruk i Norge*, Ås: Norsk institutt for skog og landskap, 2014, 238; Mathis Lunde (red.), *Foryngelse av barskog*, Biri: Skogbrukets Kursinstitutt, 2019, 37–39; Trond Håvard Bjørnstad, *Skogbruk: VG1 Naturbruk*, Fagbokforlaget, 2021, 114.

¹²⁷ Jfr. 'Vor forstlige terminologi', redaksjonell kommentar, *Tidsskrift for Skogbruk* 34 (1926): 309.

¹²⁸ Agnar Barth, 'Skal det frie faglige ord i «Tidsskrift for skogbruk» knebles?', *Skogbrukeren* 20.3 (1945): 13–15, 15.

3.3 Begrepspar basert på betegnelse i kapittel 3.1 og 3.2

I oppstillingen nedenfor er betegnelse i de to foregående kapitlene forsøkt sortert i begrepspar. Betegnelser i *kursiv* fikk også treff i materiale utgitt etter 2019.

BEGREPSPAR		TREFF I BØKER OG AVISER 1920-2019
I	3.1.1 Ensalderskogbruk 3.2.1 Uensalderskogbruk	56 (1925–2008) 1 (1952)
II	3.1.2 Jevnalderskogbruk 3.2.2 Ujevnalderskogbruk	11 (1924–1954) 4 (1936–1961)
III	3.1.3 Like/samalderskogbruk 3.2.3 <i>Fleralderskogbruk</i>	0 29 (1938–2018)
IV	3.1.4 <i>Kulturskogbruk</i> 3.2.4 <i>Naturskogbruk</i>	1490 (1932–2018) 33 (1931–2010)
V	3.1.5 <i>Industriskogbruk</i> 3.2.5 <i>Plukkhogstskogbruk</i>	193 (1935–2019) 35 (1925–2013)
VI	3.1.6 <i>Bestandsskogbruk</i> 3.2.6 <i>Bledningsskogbruk</i>	2097 (1936–2019) 217 (1920–2019)
VII	3.1.7 <i>Flateskogbruk</i> 3.2.7 <i>Flatefritt skogbruk</i>	334 (1944–2019) 3 (1995–1997)
VIII	3.1.8 <i>Flatehogstskogbruk</i> 3.2.8 <i>Kontinuitetsskogbruk</i>	37 (1938–2017) 15 (1944–2018)
IX	3.1.9 <i>Skogbruk basert på åpne hogster</i> 3.2.9 <i>Skogbruk basert på lukkede hogster</i>	194 (1955–2019) 426 (1955–2019)

Alt i alt fikk uttrykk for skogbruk som til vanlig leder mot enetasjet skog 4412 treff i materialet, mens uttrykk for skogbruk som skaper skog med mer enn ett sjikt fikk atskillig færre treff, 763. En årsak kan være at tilhengerne av det første var på offensiven i store deler av disse hundre årene.

Begrepspar **I** og **II** består begge av logiske antonymer: **ensalderskogbruk** kontra **uensalderskogbruk**; **jevnalderskogbruk** kontra **ujevnalderskogbruk**.

Begrepspar **III**: Verken likealderskogbruk eller samalderskogbruk fikk treff i materialet, selv om begge ordsammensetningene burde være greie. Antonymet **fleralderskogbruk** blir dermed stående alene, og kunne like gjerne – og kanskje heller – vært plassert som antonym til ensalderskogbruk i begrepspar **I**.

Kulturskogbruk og **naturskogbruk** i begrepspar **IV** er språklig naturlige antonymer.

Betydningen av ordet **industriskogbruk** (begrepspar **V**) har forskjøvet seg gjennom tidsperioden, og blir nå mest brukt i propagandaøyemed fra naturvern- og friluftshold. **Plukk-hogstskogbruk** har vært brukt som antonym både til kulturskogbruk og industriskogbruk.

Bestandsskogbruk og **bledningsskogbruk** i begrepspar **VI** er klare antonymer hvis og bare hvis en med bledningsskogbruk forstår at det skal bledes i hele skogområdet og ikke bare i enkelte, utvalgte bestand.

I begrepspar **VII** er **flateskogbruk** og **flatefritt skogbruk** logiske antonymer, og passer bra med hyggesskogsbruk og hyggesfritt skogsbruk på svensk. Flateskogbruk fikk mer enn hundre ganger så mange treff i materialet som flatefritt skogbruk, og er altså mye mer innarbeidet.

Begrepspar **VIII**: Flatehogst gir klart brudd på kontinuiteten i skogbildet. **Flatehogstskogbruk** og **kontinuitetsskogbruk** er like logiske antonymer som flateskogbruk og flatefritt skogbruk, og kanskje også mer beskrivende.

Begrepspar **IX**: Skillet mellom **åpne** og **lukkede foryngelsehogster** handler om *vekstvilkårene foryngelsen får fra hogstene*, og er ikke nødvendigvis det samme som skillet mellom foryngelsehogster som skaper henholdsvis enetasjet og to- eller fleretasjet skog.

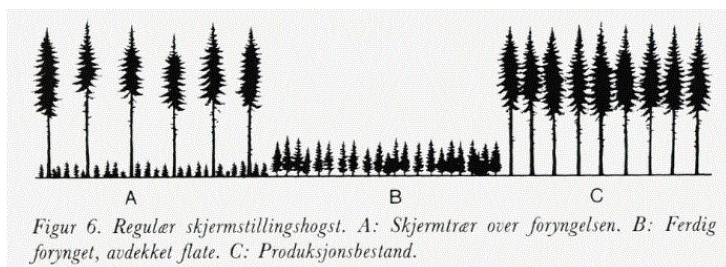

Fig. 1. Skisse av «regulær skjermstillingshogst», fra Børsets lærebok i skogskjøtsel.¹²⁹ Utført etter denne skissen, blir den visuelle forskjellen mellom ferdig foryngel flate etter skjermstillingshogst og en hogstklasse II eller III etter snauhogst ikke påfallende stor, selv om forskjellen er viktig økologisk sett. Men hvis noen av skjermetrærne får stå vesentlig lengre, kan også skjermstillingshogsten lede mot en uregelmessig skogarkitektur.

¹²⁹ Ola Børset, *Skogskjøtsel 2: Skogskjøtselens teknikk*, Oslo: Landbruksforlaget, 1986, 70.

4. Oppsummering og konklusjon

Et ideelt faguttrykk er både presist og selvforklarende, men hadde det vært slike faguttrykk for måter å drive skogbruk på, ville det neppe vært brukt så mange forskjellige ord for samme fenomen opp gjennom tidene.

Begrepspar som beskriver *alder* – **ensaldersskogbruk**, **jevnaaldersskogbruk**, eller **samaldersskogbruk** kontra **uensaldersskogbruk**, **ujevnaaldersskogbruk** eller **fleraldersskogbruk** (parene I, II og III) – er lette å forklare. Men de fikk relativt få treff i materialet, og med unntak av fleraldersskogbruk er de gått ut av bruk. Aldersstrukturen i skog samsvarer ikke nødvendigvis med den vertikale strukturen.

Kulturskogbruk (i begrepspar IV) fikk nesten 1500 treff, til forskjell fra antonymet **naturskogbruk** med sine 33. Begge ord klinger godt på norsk og er ens i begge målføre. Store Norske Leksikon definerer *skogkultur* som «tiltak for å fornye, reise eller pleie skog i vekst, for eksempel planting, rydding eller grøfting».¹³⁰ (Vi kan føye til markberedning.) Skogkultur skaper ikke alltid enetasjet skog. Skogkultur kan heller ikke alltid unnværes om målet er å skape fleretasjet skog. Naturskogbruk er kanskje et skogbruk som gir helt avkall på skogkulturtiltak.

Verken **industriskogbruk** eller **plukkhogstskogbruk** (begrepspar V) er utpreget presise, og de har begge vært brukt som nedvurderende ord.

Bestandsskogbruk (i begrepspar VI) fikk suverent flest treff materialet. Ordet kom i bruk midt på 1930-tallet. Bestandsskogbruk forteller først og fremst om skoginndelingen, og at treforrådet innenfor hvert bestand behandles likt. Bestandsskogbruket utelukker ikke at noen bestand kan være fleretasjede. **Bledningsskogbruk** i streng forstand er én av flere måter å drive skog på for å skape fleretasjet skogarkitektur, og der den lykkes, gir den det mest varige resultatet.

Flateskogbruk og **flatefritt skogbruk** (begrepspar VII) er kortformer for skogbruk som henholdsvis baserer seg på og unngår flatehogster som middel til å forynge skogen. Det er relativt lett forståelige betegnelser som er like på begge målføre, men det spørres om *flatefritt* blir like lett å innarbeide i skogbruksterminologien som ordet *røykfritt* er blitt på andre samfunnsområder. Det er litt verdiladet.

Begrepspar VIII – **flatehogstskogbruk** og **kontinuitetsskogbruk** kan være hensiktsmessig i når en skal beskrive skogarkitektur i forhold til skogbruk, friluftsliv og naturvern. Det var de nye og svært synlige bruddene med det tilvante skogbildet som skapte den harde konflikten mellom skogbruk og friluftsliv rundt 1970, og brudd i kontinuitet påvirker dessuten artsinteriøret.

Viktige aktører i både skogbruk og naturvern bruker nå begrepspar IX – **skogbruk basert på åpne hogster** kontra **skogbruk basert på lukkede hogster**. Skogbrukets Kursinstitutt la ut sin

¹³⁰ 'skogkultur' i *Store norske leksikon* på snl.no, <https://snl.no/skogkultur> (sett 2022-07-08).

nye bok *Lukkede hogstformer* fritt tilgjengelig på nettet i mai 2022. Den er en veileder til hogstformer som gir en mer variert skogstruktur enn flatehogster gjør. Veilederen er resultat av et prosjekt som ble gjennomført i regi av Skogbrukets Kursinstitutt sammen med organisasjonene Norskog, SABIMA og Norges Skogeierforbund, det vil si begge skogeierorganisasjonene og paraplyorganisasjonen Samarbeidsrådet for biologisk mangfold.¹³¹ Begrepsparet er relatert til *økologiske* forhold. Dessverre består hvert faguttrykk av fem ord og staves forskjellig på bokmål og nynorsk.

Vil man legge større vekt på *opplevelsesaspektet*, som for eksempel når man skal beskrive skogbruk i forhold til landskapsforming og friluftsliv, er det fristende å bruke begrepspar **VIII – flatehogstskogbruk** vs. **kontinuitetsskogbruk**. Med nødvendig forklaring gir det samme begrepsforskjell (distinksjon) som «skogbruk basert på åpne hogster» vs. «skogbruk basert på lukkede hogster» – og kan være lettere å forholde seg til for legfolk. Dessuten består hvert faguttrykk av ett ord som staves likt på bokmål og nynorsk når man ikke bruker den konservative formen hugst.

Det er ikke min oppgave som emeritus å bestemme hvilke faguttrykk studenter og yrkesaktive bør bruke. Andre får ta den avgjørelsen, ut fra hva de mener er formålstjenlig. Hvis denne undersøkelsen kan bidra, er den ikke laget forgjeves.

¹³¹ Bjørn Einar Rakstang (red.), *Lukkede hogstformer: Skogkurs veileder*, [Biri]: Skogkurs, mai 2022.